

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje

OM azonosító: 027488

Pedagógiai Program

Pedagógiai Program

Tartalom

<i>Ajánlás</i>	4
<i>Bevezető</i>	5
<i>Bemutatkozunk</i>	6
I.1. Az intézmény adatai	10
I. 2. Intézményi helyzetkép és struktúra	11
I.3. Pedagógiai Programunk alapelvei	12
<i>II. Gyermekkép, Óvodakép</i>	13
II.1. Gyermekkép	13
II.2. Óvodakép	14
II.3. Óvodai nevelési programunk célja	14
<i>III. Általános feladataink</i>	15
III.1 Az egészséges életmód alakítása	15
III.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	17
III. 3. Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	20
<i>IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei</i>	22
IV.1. Személyi feltételek	22
IV.2. Tárgyi feltételek	23
IV.3. Az óvodai élet megszervezése	24
IV.3.1. Napirend	24
IV.3.2. Heti rend	26
IV.4. Óvodánk hagyományai, ünnepei, programok, rendezvények	27
<i>V. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai</i>	30
V.1. Játék	30
V.2. Verselés, mesélés	32
V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	33
V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	35
V.5. Mozgás	37
V.6. A külső világ tevékeny megismerése	39
V.7. Munka jellegű tevékenységek	42
V.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	43
<i>VI. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése</i>	45

Pedagógiai Program

VI.1. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése	45
VI.2. Az óvodai fejlesztő program megszervezése	52
VII. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	52
VIII. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	54
IX. A gyermek esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések	55
X. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	57
XI. NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS	60
XI.1. Német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű csoport programja	60
XI.2. Magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés	70
XII. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	71
XIII. Az óvoda kapcsolatai	72
XIV. Dokumentációs rendszerünk	78
XV. Érvényességi rendelkezések	80
XV. Legitimáció	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
XVI. A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása	81
XVII. A Pedagógiai Program nyilvánossága	82

Ajánlás

*„Vezesd őket, utat ne tévessz,
S magadhoz mindig hű maradj,
Mert élen állsz, és messze látszol,
Sose feledd: példa vagy!”
(Hermann Alice)*

Pedagógiai Programunkban tagóvodáink sokszínű arculatát megőrizve egységesítettük nevelési elképzeléseinket és az intézményeinkben megfogalmazott értékeket. Ez a dokumentum az óvodában folyó nevelő-oktató munka eredményeire építve a jövő céljait, feladatait fogalmazza meg, figyelembe véve a kor követelményeit, a partnerek igényeit, az óvodával kapcsolatos elvárásokat.

Óvodai programunk gyermekközpontú, tiszteletben tartja a gyermek egyéniségét, érdeklődését, változatos komplex tevékenységekkel segíti az önkifejezést, személyiségének természetes fejlődését, kibontakoztatását. Törekszünk a gyerekekkel való együttes alkotásra, felfedezésre, biztosítva személyiségük sokoldalú fejlesztését. A gyermeket úgy állítjuk a középpontba, hogy életét élményszerűvé tesszük. A játékot tekintjük a gyermek legfőbb és elsődleges tapasztalati forrásának, a játszás élményével fejlesztjük a gyermekeket, derűs, tevékeny légkörben. Tevékenység közben, játékos helyzetekben próbálhatják ki ügyességüket, önállóságukat, fedezhetik fel és ismerhetik meg környezetüket. Bátran megfogalmazhatják gondolataikat, elmondhatják élményeiket.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, melyben

- biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet
- előtérbe helyezzük az élményekre épülő szabad játékot
- megalapozzuk a környezettudatos viselkedést
- biztosítjuk a családokkal való szoros együttműködést
- lehetőség nyílik megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, preventív és korrekciós nevelési feladatok ellátására
- a gyermekek képessé válnak annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól

A német nemzetiségi kétnyelvű nevelés folyamatában a játéktevékenységet tekintjük az utánzásra alapuló nyelvelsajátítás legfőbb színterének.

Programunk befogad mindent, ami a migráns, többségi és kisebbségi értékekből fakad. Ajánljuk mindazoknak, akik az óvodásokat érzelmi biztonságban, okos szeretetben, vidám, élményekkel teli légkörben kívánják nevelni.

**Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje
nevelőtestülete**

Bevezető

Több óvoda összevonásával működő nevelési intézmény vagyunk, melyet rugalmasan kezelünk a társadalmi kihívásoknak megfelelően. Napjainkban célként fogalmazódik meg a változtatni tudás és újrakezdés képessége. Vállaljuk, hogy az óvodáinkba járó gyermekeket szeretetteljes, nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben neveljük az egyéni képességeiknek megfelelően.

A gyermeki személyiség fejlődésének segítésére csak akkor és úgy vállalkozhatunk, ha ismerjük azt. Annak érdekében, hogy személyiségfejlesztő munkánk eredményes legyen, világosan kell látnunk azt a nevelési rendszert, amely elegendő konkrétsággal és rendezettséggel szintetizálja a nevelési célokat, feladatokat és kritériumokat. Ezért a pedagógiai programunk központjába a készségek, képességek fejlesztése kerül. Ennek hatására a nevelőmunka eredményeként a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei, zökkenőmentes lesz a lassú átmenet az óvodából az iskolába.

Megalapozódnak az iskolai tanuláshoz szükséges alapkészségek és nő a tanulási motíváltságuk. Közös elveket, célokat és feladatokat fogalmazunk meg, mely által az óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, egyéb segítő szakemberek, illetve az óvoda alkalmazottainak együttműködésére építünk.

Óvodáinkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú nevelésben részesüljenek, s meglévő hátrányaik csökkenjenek.

Kiemelten kezeljük

- a természet szeretetére, a környezet megismerésére nevelést,
- a gyermekek testi-lelki gondozását,
- a mozgásfejlesztést és az egészségnevelést
- az anyanyelvi nevelését,
- a néphagyományok ápolását,
- az érzelmi biztonság kialakítását,
- a tehetséggondozást,
- a hátránykompenzációt,
- az esélyegyenlőség megteremtését.
- az egészséges életvitel igényének kialakítását

Fontos alapelvünk

- a szabadjáték feltételeinek megteremtése,
- egyéni differenciált bánásmód,
- a szociális hátrányok enyhítése,
- a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása
- a szülőföldhöz való kötődés megalapozása
- a gyermekek erkölcsi érzékenységének fejlesztése.

Bemutatkozunk

„Azért vagyunk a világon,
hogy valahol otthon legyünk benne”
(Tamási Áron)

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Bem Apó Utcai Tagóvodája: 4 csoportos óvodánk a város peremén található, 2001-ben ünnepelte a 100. évfordulóját. Saját preventációs programunk a fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva vállalja fel a fejlesztést, a gyermeki spontán aktivitásra építve. **Játékos mozgásfejlesztő programunkkal** az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztésére törekszünk, ezáltal csökkentve, vagy megszüntetve a tanulási zavarok, nehézségek kialakulását. Programunk alapja a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája a mozgás. 2000-ben az óvodai kollektíva kidolgozta a **matematikai képességfejlesztő játékok** gyűjteményét. A játékokat a mindennapi élet gyakorlatából merítettük. Akkor végzünk jó munkát, ha a gyermekekben megmarad a játék öröme, az önálló alkotás, a felfedezés, a változtatás izgalma és lendítő ereje. Óvodánkban a természetes anyagok felhasználására törekszünk. Az épületet tágas zöldövezet veszi körül. Udvara tágas, fűvesített, alkalmas a szabad, ill. szervezett mozgásos játéokra, gyermekeink állóképességének fejlesztésére, edzettségének növelésére. Ez által is megteremtjük gyermekeink egészségfejlesztését – egyéni fejlettségi szintjükhöz igazodó, mozgásos játékok és feladatok kezdeményezésével – ill. megvalósítjuk a pszichomotoros készségek és képességek kialakítását és fejlesztését. Megteremtjük a természet megbecsüléséhez, megóvásához az érzelmi alapot, ezáltal közvetetten hozzájárulunk a gyermekek környezeti neveléséhez, természetszerető, környezetbarát felnőtté válásához. Bekapcsolódunk a városunk hagyományos ünnepeihez, népszerűek a Paprika Napok idején megrendezett sport rendezvényeink. Az egyik a „**Paprika kupa**”, mely a családok bevonásával szerveződik, míg a „**Paprikás Hétpróbán**” a város valamennyi nagycsoportosa részt vesz. 2006-óta **gyógytestnevelési foglalkozásokon** preventációs céllal segítjük a kiszűrt gyermekeket, hogy a gyakori tartáshibákat, deformitásokat megelőzzük. 2009-ben elnyertük a **ZÖLD ÓVODA** címet. Rendszerező munkánkhoz kidolgoztuk a **Zöld óvodai naptárunkat**. 2010. szeptembertől TÁMOP pályázaton belül óvodánk **kettő pedagógiai „Jó gyakorlat”** – fejlesztő műhely része. Egyik jó gyakorlatunk a **mozgásfejlesztésen** alapul, míg a másik a kalocsai **roma kisebbségi nevelésről** szól. 2011-től „**Ugri-bugri**” néven működik mozgásfejlesztő tehetség műhelyünk, mely a tehetségsegítéssel együtt felzárkóztatást is megvalósít. 2012-ben a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által óvodánk „**Akkreditált Kiváló Tehetőségponttá**” vált. A 2012/2013-as nevelési évtől kezdve óvodánkban **drámapedagógiai munka** is folyik. Ennek során a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni, kis csoportos fejlesztése, fejlődésének segítése, felzárkóztatása heti rendszerességgel épül be nevelő munkánkba. Hatékonyan alkalmazzuk a „**Projekt módszer**”, mely az óvodai élet tevékenységformáiban megjelenik. A „**referencia intézmény**” cím megszerzése folyamatban van, az előminősítést 2012-ben kaptuk meg.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Csokonai Utcai Óvoda:

Óvodánk kertvárosi zöld övezetben van. Az épület 1975-ben épült. Négycsoportos óvodánkban úgy tapasztaltuk, hogy a gyermekek beszédének fejlesztésére nagy szükség van. Kiemelten kezeljük a környezeti nevelést és az anyanyelvi nevelést. Harmonizáljuk programunkat a közeli általános iskolához is, ahol szintén hangsúlyosan kezelik a kommunikációs nevelést. Modellt adó beszédünkkel, viselkedéskultúránkkal a gyermekek képességeihez igazítjuk a fejlesztési célokat. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a nem verbális kommunikáció /gesztus, mimika, testtartás, mozdulatok, térköztartás/ harmonizáljon a verbális kommunikációs rendszerrel. A városunkban élő német nemzeti kisebbség igényére 1997-óta óvodánkban német kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű csoport működik. A csoport programjából kitűnik, hogy a nemzetiség nyelvének játékos elsajátítása mellett kiemelt feladat a német nép kultúrájának, nemzetiségi identitásának átörökítése és a hagyományápolás. 2012.-ben másodszor is elnyertük a **ZÖLD ÓVODA** címet. A gyermeki megismerés alapja ebben a korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás, cselekvés. Célja a természet szeretetére való nevelés, a természet közeli étellel való megismertetés, az összefüggések felismertetése, az ember felelősségeinek éreztetése a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A „**Madarász ovi**” c. projektünk is ezt a célt szolgálta. A környezet megismertetésével cél még az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeinek, hagyományainak közvetítése mely által átadjuk mindazt a tudást, tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak. „**Jó gyakorlatainkban**”: „**Nem messze van ide Kalocsa**” és a „**Csillagszemek**” anyanyelvi tehetségfejlesztő műhelyben is erre építve valósítjuk meg a hagyományápolást, az anyanyelvi nevelést. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács segítségével elnyertük az „Akkreditált kiváló tehetségpont” címet.

Intézményünk sikeresen pályázott:

- „Óvodai pedagógusok továbbképzése, tudásgyarapítása”

- „Referencia- intézményi szerepre való felkészítése”

- „Színvonalas óvodai nevelés növelése” c. pályázatokon.

Nevelőtestületünk tagja „**Belső gondozói**” csoportot vezet, melynek tagjai: logopédus, fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógus, tagóvodavezetők, gyermekvédelmi felelősök, érdeklődő óvónők és dajkák. Célul tűzték ki, olyan szakmai közösség működtetését, melyben tagjai között folyamatos szakmai konzultáció, fórumrendszer alakul ki, az esélyegyenlőség, differenciált fejlesztés, egyenlő bánásmód jegyében.

Törekszünk arra, hogy a ránk bízott gyermekek örömteli, vidám éveket töltsenek nálunk, mindennapjainkat színesítik a csoportünnepek, a születés-és névnap kiemelt ünnepek. Változatos mozgásprogramokat kínálunk a gyermekeknek a tornateremben, a szabadban egyaránt: ovifoci, mozgáskotta, lábtorna, gyermek aerobik.

A városunkban élő német nemzetiség igényére, 1997 óta óvodánkban német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű, vegyes életkorú csoport működik. Hagyományként tartjuk meg „**Márton napját**”, melyben minden csoportunk együtt ünnepel.

Anyanyelvi nevelésünk kiemelt színtöltője az évente megrendezésre kerülő **Mesenap**, mely az esztétikai élmények nyújtásával, a népmese személyiségformáló hatásával, irodalmi élmények befogadására, megszerettetésére nevel.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Kunszt Utcai Tagóvodája Három csoportos óvodánk a város központjában található. 1982-ben alakították át óvodává. Patinás épületek, rangos intézmények veszik körül. 2008-ban *akadály-mentesítették*, azóta a mozgás,-

látás és hallássérült családok gyermekeit is tudjuk fogadni. Tágas épületünk minden helyisége maximálisan szolgálja a gyermekek egészséges fejlődését, testi-lelki jólétét. Jól felszerelt tornatermünkben biztosítunk számukra változatos mozgáslehetőséget. Udvarunk kicsi, nagy része gumitéglával borított. Gyermekeink friss levegőn tartózkodását napos és árnyas helyek, ill. fedett részek kialakításával biztosítjuk. **Koncepciónk alappillére a tapasztalás**, az élményközpontúság, hiszen a gyermeket az élmény kapcsolja a valósághoz. A közeli Érsekkert kiválóan alkalmas a környezet felfedezésére, a növény és állatvilág megismerésére, a közös játékra, szabad mozgásra. 2006-ban, 2009-ben és 2013-ban is elnyertük a **ZÖLD ÓVODA** címet. Sikeres a **Madarász-ovi, Madárbarát-kert** óvodai programunk, mely bővebb ismereteket nyújt a gyerekeknek a madárvilágról. Különlegesek a terepgyakorlatok, melyek szűkebb és tágabb környezetünkben valósulnak meg. Állandó és időszakos kiállításaink színtere a természetszoba, ahol a vizualitás nyelvén is hírt adunk az általunk és a gyerekek által gondolt környező világról. Gyermekeink kezét fogva csupán csak a következő stratégiát követjük: **„Fedezzük fel! - Ismerjük meg! - Tegyük érte valamit! - Élményeinket osszuk meg másokkal!”** Ez az alapja két jó gyakorlatunknak és az óvodában működő természeti tehetség műhelynek is. Ezekben a természettudományos gondolkodást, a környezettudatos életmódot alapozzuk meg és széleskörű ismeretet nyújtunk gyermekeinknek. Jó gyakorlataink a **referencia óvodai** szerepre is felkészítik nevelőtestületünket, amely 2012-ben **„Kiváló Tehetségpont”** címet is elnyerte. Fontosnak tartjuk, hogy a családok is részt vegyenek óvodánk életében, bevonjuk őket természet és környezetmegóvó tevékenységeinkbe, így is biztosítva a fenntartható fejlődést. Közvetlen környezetünk megismerése, az itt élő néphagyományok ápolása alapozza meg gyermekeinkben a szülőföld szeretetét.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Újvárosi Tagóvodája: Óvodánk helyileg a városközponti részén fekszik. Az óvoda épülete műemlék jellegű, 1954 óta működik óvodaként. Négy hangulatos csoportszobánk, vidám tevékeny élettel várja a gyermekeket. Tágas, füves udvarunk, hangulatos zöld övezetével, két szánkózó dombjával, és Unió szabványoknak megfelelő játékaival, biztonságos játéktér. Vidám, tapasztalt nevelőtestületünk fiatalos, megújulásra képes. 2012-ben óvodánk sikeresen szerepelt a **„Referencia intézményi”**, előminősítésen, és két **„Jó gyakorlat”**-tal kapcsolódtunk a TÁMOP fejlesztő műhelyeihez is. Az egyik a család és óvoda kapcsolatára, a másik a néphagyományőrzés témájára épül. Nagy figyelmet fordítunk a szülőkkel való jó kapcsolat kialakítására, az együttnevelésre.

2012-ben óvodánk elnyerte az **Akkreditált Kiváló Tehetségpont** címet, és vizuális területen **tehetség műhelyt** működtetünk.

2012-től minden évben megrendezzük a **„Gyermek dal napját”**, mely Kalocsa és környéke tehetséges óvodásainak kínál lehetőséget bemutatkozásra.

2009-ben kaptuk meg **ZÖLD ÓVODA** címet. Nagyon fontosnak tartjuk már ebben az életkorban a környezettudatos magatartás megalapozását, a természet szeretetére, védelmére nevelést. 2012-ben csatlakoztunk a **Madarász - ovi** programhoz.

NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ óvoda vagyunk. Valljuk, hogy egy közösség akkor lesz gazdagabb, sokszínűbb, ha tagjai megőrzik hagyományait. A hagyományápolásban rejülő kultúrtörténeti értékeink felfedezése és továbbadása, gyermekeink személyiségének érzelmekkel áthatott fejlesztését szolgálja. Célunk, hogy a gyerekek ismerjék meg a **néphagyomány** sokrétű, gazdag, színes világát, különösen Kalocsa és környéke népi kultúráját. Meggyőződésünk, hogy a gyermeknek meg kell ismernie a szűkebb és tágabb környezetét életető hagyományokat, mert ez a szülőföldhöz való kötődés alapja. A néphagyomány gazdag tárházából az életkornak megfelelő élményeket adó, cselekvésre

készítő elemeket illesztjük a nevelés folyamatába. A néphagyomány szellemében nevelkedett gyermek, alkotó kölcsönhatásban él a természettel, megismeri a közös alkotás örömét, érzelmileg gazdagabb, értelmileg fogékonyabbá válik. Alapozódik benne a környezet és a szülőföld iránti szeretet, a környezettudatos életvitel.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Viola Utcai Tagóvodája: Óvodánk Kalocsa külterületén egy csendes kis utcában helyezkedik el, immár 53. éve. Nem óvodának épült, ám évtizedek során, „gyermekparadicsommá” alakult, az egykori szoba-konyhás présház épülete. Egy csoporttal működünk. Az optimális óvodai épületben, két csoportszobában jól elkülönülhetnek a **felzárkóztatásra** szoruló gyerekek. Sajátosságunk, hogy igazodni tudunk a gyermekek változó, eltérő szükségleteihez, melyek az életmódbeli különbségeikből adódnak. Kiemelten kezeljük a környezeti nevelést és 2009-ben elnyertük a **ZÖLD ÓVODA** címet. Nagycsoportosainkkal részt veszünk a Madarász-ovi foglalkozásokon. Fontosnak tartjuk a gyermekek és a családok fokozott mentális, érzelmi és szociális támogatását. Célunk a gyermekek és a szülők környezetbarát szokásainak formálása, a környezettudatos magatartás megalapozása, kialakítása, váljanak képessé arra, hogy harmóniában éljenek az őket körülvevő világgal, vigyázzanak rá. Nevelési programunk az egészséges életmódra nevelést hangsúlyozza a mozgásfejlesztésen keresztül a testi, lelki, szociális szükségletek, a megismerés, a felismerés, és a befogadás figyelembe vételével. Hatalmas udvarunkban, szép zöld övezetben a gyermekek mindenféle mozgásigényét ki tudjuk elégíteni. Konyhakertünkben egész évben megfigyelhetjük a palántalástól a betakarításig a növények fejlődését. A növények ápolását mind együtt végezzük. A „Szív Kincsesláda”, a „Dohányzás megelőzés, és a „Mozgáskotta” óvodai program szintén az egészséges életmódra nevelést színesítik. A gyermekeken keresztül próbáljuk a szülőket is nevelni. Alapvető feladatunk a személyes kompetencia fejlődésének segítése, amelyben növekszik a szabadság, a kreativitás. Ezzel a gyermek egyéni érdekeit szolgáljuk.

KALOCSA Város Óvodája és Bölcsődéje Zöldfa Utcai Tagóvodája: Az óvodánk 1972-ben épült a Széchenyi lakótelep központjában. Barátságos esztétikus környezetben három csoportban fogadjuk a gyermekeket. 2010-től óvodánk biztosít helyet az Intenzív Terápiás csoportnak, melyben azok a gyermekek töltik a délelőttöt, akik különleges bánásmódot igényelnek.

Nevelőmunkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek környezetükhöz fűződő pozitív viszonyának kialakítására. Környezettudatos szemlélet és magatartás közvetítésével kívánjuk a gyermekeket a természet tiszteletére, óvására nevelni. Valljuk, hogy a játékos megismerés és cselekedtetés útján valósulhat meg a természeti értékek megőrzése és átörökítése.

A környezettudatos szemlélet megjelenése programjainkban:

- Városi szintű „Autómentes nap”- programsorozat
- Kirándulás a természetbe, szülőkkel, gyerekekkel
- „Nagyszülők napja”- kézműves délután a nagyszülőkkel, az Idősek hónapja alkalmából
- „Szeresd, óvd, véd!”- környezetvédelmi vetélkedő szülőknél
- Csivitelő Családok Csatája-családi vetélkedő
- „Szép versekkel a környezetünkért”- gyermek versmondó verseny

Hisszük, hogy a közös élményeken alapuló tevékenységek elősegítik az óvoda és család kapcsolatának elmélyülését, a gyermekek személyiségének fejlődését.

Zöldszíves óvodai rangunkra büszkék vagyunk és 2008-ban elnyertük a **ZÖLD ÓVODA** címet is. Óvodánk a környezetismeret, természetismeret, a környezetbarát

viselkedés kultúra megalapozására és a környezet fenntarthatóságára nevelés, a természet iránti fogékonyság és a hagyományok megalapozására törekszik.

2012. szeptemberétől óvodánk is csatlakozott a Madarász-ovi programhoz.

Az egészség megőrzését, a panaszok kezelését és preventív módon történő megelőzését segíti az óvodánkban kialakított **só-szoba**.

Az óvodai életünk tevékenységrendszerébe jól beilleszthető a népi kézművesség gyakorlása. **Égető kemencénkben** olyan gyermeki munkák ajándékok készülnek, melyek a sokszínű tevékenységrendszert gazdagítják, ezzel maradandó alkotásokká válnak.

1.1. Az intézmény adatai

Az intézmény neve:

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje

Az intézmény székhelye:

6300 Kalocsa, Csokonai u. 4. /Központi óvoda/

Az intézmény német nyelvű megnevezése:

Die Kindergarten und Kinderkrippe der Stadt Kalocsa

Az intézmény roma nyelvű megnevezése:

Kalocsako Foro Ovodako Haj Bölcsőde

Székhely /Központi/ óvoda neve és címe:

KALOCSA VÁROS ÓVODÁJA ÉS BÖLCSŐDÉJE

6300 Kalocsa, Csokonai u 4.

Telefon; fax: 78/ 461-470

Tagóvodavezető: Szundi Judit Ilona

Telephely: Óvodavezetői Iroda

Intézményvezető: Katus Györgyné

6300 Kalocsa, Szent István király u. 19.

telefon; fax: 78/600-866

telefon: 78/600-256

e-mail: kalocsaiovodak@gmail.com

Weboldal: www.kalocsai-ovodak.hu

1) Újvárosi Tagóvodája

6300 Kalocsa, Alkony u. 8.

tel; fax:78/462-963

Tagóvodavezető: Deák Tamásné

2) Viola Utcai Tagóvodája

6300 Kalocsa, Viola u. 16.

tel; fax: 78/461-794

Tagóvodavezető: Kováts Ágnes

3) Kunszt Utcai Tagóvodája

6300 Kalocsa, Kunszt J. u. 10.

tel; fax: 78/462-871

Tagóvodavezető: Benke Mónika Veronika intézményvezető helyettes

4) Zöldfa Utcai Tagóvodája

6300 Kalocsa, Zöldfa u. 38.

tel; fax: 78/461-063

Tagóvodavezető: Rátkainé Major Erzsébet

5) Bem Apó Utcai Tagóvodája

6300 Kalocsa, Bem apó u. 15.

tel; fax: 78/461-944

Tagóvodavezető: Rakovics Brigitta Éva intézményvezető helyettes

6) Zrínyi Utcai Bölcsőde

6300 Kalocsa, Zrínyi u. 17.

tel; fax: 78/461-053

Szakmai vezető: Lovász Csabáné

I. 2. Intézményi helyzetkép és struktúra

Kalocsa városában hat önkormányzati óvoda működik. Óvodáink elhelyezkedése a szülők számára jól megközelíthető. A szülők élnek a szabad óvodaválasztás lehetőségével, a körzetek meghatározásával az arányos kihasználtságra törekszünk a gyermekek felvétele során.

Minden 2,5-7 éves gyermeket fogadni tudunk. Óvodáink többségében vegyes csoportok vannak, de szervezünk osztott és részben osztott csoportokat is.

Épületeink megfelelő komfortúak, vannak felújított, részben felújított, és felújításra váró épületeink. A fenntartó folyamatosan törekszik az ilyen jellegű pályázatokat elkészíteni és megnyerni, mely folyamatosan tervezés és megvalósulás alatt van.

Vonzó esztétikus környezetet teremtünk gyermekeink számára, ahol optimális fejlődésük biztosított. A tárgyi feltételek befolyásolják a pedagógiai célkitűzéseink megvalósítását is. Kiemelten fontosnak tartjuk a kellemes, egészséges és biztonságos külső és belső környezet kialakítását a gyerekek és a felnőttek vonatkozásában.

A nevelési idő egészében biztosított az óvodapedagógusok modellt adó jelenléte, a biztonságot adó, nyugodt óvodai légkör és a nevelő-oktató munkát segítő személyzet. A csoportok napirendjét, heti rendjét az óvoda házirendjéhez és a többi csoportokhoz alkalmazkodva az óvodapedagógusok alakítják ki, élve a pedagógusi szabadsággal.

A 6 óvodához egy Bölcsőde is kapcsolódik, mely a Kalocsa városában élő kisgyermekes családok számára nyújtja szolgáltatásait. A bölcsőde 20 hetes kortól igényelhető 3 éves korig, de legfeljebb 6 éves korig indokolt esetben.

Az intézmény működését az intézményvezető irányítja egyszemélyi felelősséggel. Az intézmény struktúrájából adódóan Vezetői Tanácsot működtetünk, melynek tagjai: az

óvodavezető, az óvodavezető általános helyettese, tagóvodavezetők, munkaközösség vezetők, belső ellenőrzési csoport vezető, mentorok, érdekképviselő megbízottja. Az értekezlet témájától függ, hogy kik vesznek részt egy-egy megbeszélésen. A vezetői tanács az óvodavezető munkaterve alapján havi rendszerességgel, illetve alkalmanként működik. A vezetők szakmai autonómiával rendelkeznek oly módon, hogy a vezetőt rendszeresen tájékoztatják írásban és szóban az óvodában folyó pedagógiai munkáról.

Az intézmény számára fontos, hogy milyen humánerőforrással rendelkezik. Fontos, hogy oldott, segítőkész, jó hangulatú légkör vegye körül a dolgozókat. Alapvető értéknek tekintjük a közös célokért való küzdelem, egymás segítségét, tiszteletét, a különbözőségek elfogadását és az alkalmazkodást. Intézményünk sokszínű, heterogén összetétele ellenére kollektívánk sok hasonló személyiségjeggyel, attitűddel rendelkező emberből áll, ami segíti a célokért való egységes szemlélet kialakítását és a célok eléréséért való összefogást.

A tagóvodák sajátos egyéni jegyekkel rendelkeznek, amelyek meghatározzák az óvodák önálló arculatát. Az önálló arculatokat a közös célok és feladatok alá kell rendelnünk. A csapatépítés és szemléletfejlesztés lehetőségeire közösségünk nyitott, igényli az együttes, közös tevékenységet.

Négy óvodánk megkapta a „REFERENCIA INTÉZMÉNY”-i előminősítést, és számos „Jó gyakorlattal” rendelkezünk. Innováció jellemzi az intézményünket, hiszen csak folyamatos önfejlesztéssel lehet minőségi munkát elérni.

Erősségünk a pedagógiai munka egységessége, amely a közös célért való együttműködés képességét mutatja.

Az integrált óvodai rendszert csak összefogással, elkötelezettséggel, óvodavezető, általános óvodavezető helyettes, tagóvoda vezetők, egyéb vezetők és a munkatársak egyöntetű felelősségvállalásával lehet sikeresen működtetni, a szülők, óvodahasználók, partnerek, fenntartó, minél nagyobb megelégedése érdekében.

1.3. Pedagógiai Programunk alapelvei

Programunkban építünk a hazai tradicionális értékekre, ötvözve azokat a korszerű fejlődéssel. Kiemelt szerepet kap a gyermekeket megillető jog és az egyenlő hozzáférés biztosításának alapelve. Tudatos nevelőmunkánkkal olyan készségek, képességek kialakítására törekszünk, amelyek alkalmazásképes tudás elsajátítását segítik, ezáltal a mindennapi életben való eligazodást.

Az eredményes nevelés fontos feltétele a gyermekismeret, a differenciálás, az egyéni bánásmód alkalmazása. A gyermekek egyéni fejlődését akkor tudjuk eredményesen segíteni, ha magunk is fejlődünk.

Alapelveink

- A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermekeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom öveze.
- Építünk a családi nevelésre és azt kiegészítjük az óvoda pedagógiai értékeivel.

- Törekszünk a gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartására és megerősítésére.
- Óvodánk inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszük, biztosítva, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására.
- A tehetséggondozást és a prevenciót kiemelt feladatként kezeljük.
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítjük a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- A nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekeknek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, kultúrájuk ápolását, az integráció lehetőségét.

II. Gyermekkép, Óvodakép

II.1. Gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi lény és szociális személyiség egyben.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei és a környezeti hatások együttesen határozzák meg. Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszük, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Olyan gyermekeket szeretnénk, akik:

- Nyugodtak, derűsek, kiegyensúlyozottak, társaikkal szemben türelmesek, megértőek, segítőkészek.
- Tudnak nevetni, felfedezni, rácsodálkozni.
- Nyitottá, érdeklődővé válnak az új ismeretek iránt, fejlődnek készségeik, képességeik.
- Tudnak kooperálni, aktívan kapcsolódnak be a közösség életébe, megalapozódik és fejlődik szokás és normarendszerük.
- Tudnak rácsodálkozni az őket körülvevő mikro-, és makro környezet szépségeire, óvják és védik környezetüket, megalapozódik környezettudatos magatartásuk, formálódik viselkedéskultúrájuk.
- Megismerik szülőföldjük hagyományait, szokásait, kötődnek szülőföldjükhöz. Őrzik és ápolják szűkebb és tágabb környezetük népi kultúrájának értékeit.
- Jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbális és nonverbális módon kifejezni.
- Megtanulják elfogadni a különbözőséget, és természetes módon, koruknak megfelelően tudnak együtt élni azzal.
- Óvodáskor végére eléri a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételeit.

II.2. Óvodakép

- Óvodánk szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője a gyermek 2.5 éves korától az iskolába lépésig.
- Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek alakításáról.
- Kiemelt figyelmet fordítunk játéokra, mely a személyiségfejlesztés legfontosabb eszköze.
- Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, így a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskoláskorba) való átlépés pszichikus feltételei.
- Óvodánk funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.
- Nevelőmunkánk és tárgyi környezetünk is a tevékenység központú szemlélet megerősítését támogatja, mivel ez segíti legoptimálisabban a gyermekek egészséges fejlődését, hátrányaik csökkentését, tehetségük kibontakozását.
- Óvodánkban olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek irányába a befogadó attitűd természetessé válik az óvoda alkalmazottai, a szülők, és a gyermekek számára egyaránt.
- Arra törekszünk, hogy a harmonikus személyiség kialakítását segítsük tiszteletben tartva a gyermeki, az emberi jogokat és az alapvető szabadságjogok védelmét.
- Biztosítjuk a nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekek óvodai neveléséhez a szükséges feltételeket, segítjük integrációjukat.

II.3. Óvodai nevelési programunk célja

Célunk a 2,5-7 éves gyermekek életkori sajátosságainak és eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával, a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság életben tartása és kielégítése.

A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének és a személyiségük kibontakoztatásának elősegítése, spontán és tervezett, szervezett tevékenységekkel.

- Az értelmi, érzelmi, erkölcsi, közösségi neveléssel és a testi képességek fejlesztésével biztosítjuk a lassú átmenetet az iskolai életmódra.
- Segítjük a gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozását, az egészséges életmód szemléletének kialakítását.
- Ebben meghatározó jelentőségű az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenység, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra és a tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltségtartalmak közvetítésére.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a hagyományok ápolására, szűkebb és tágabb környezetük megismertetésére, a szülőföld szeretetének megalapozására.
- A tevékenységek tudatos szervezésével segítjük a személyiség kibontakozását, figyelembe véve a különbözőségeket, az eltérő képességeket, szokásokat, az érésbeli, vérmérsékleti és a családi értékrend sokféleségét.
- Kompenzáljuk a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, az esélyegyenlőség megteremtésével.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felzárkóztatásához, fejlesztéséhez segítő feltételeket biztosítunk.
- Lehetőséget teremtünk a tehetséges gyermekek képességeinek kibontakoztatására.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára biztosítjuk önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Biztosítjuk a migráns családok gyermekeinek önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

III. Általános feladataink

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki és intellektuális szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

III.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészségnevelésnek hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a gyermekek az egészséges életvitelhez megfelelő ösztönzést kapjanak, és az arra irányuló gyakorlati készségeik, helyes életviteli szokásaik kialakuljanak.

Az egészségnevelés témakörei:

- Egészséges táplálkozás, egészséges életvitel
- Gyermekbetegségek, védőoltások
- Fogápolás, szájhigiénia
- Családi élet és kapcsolat
- Rendszeres mozgás
- Rendszeres orvosi szűrővizsgálatok
- Egészségvédelmi előadások, tájékoztatás a szülőknek
- Egészségvédelmi programok.
- Baleset-megelőzés

A gyermekek egészségnevelésének, célja a gyermek testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

Személyi és tárgyi környezetünkkel elő tudjuk segíteni azoknak a pozitív magatartásoknak és szokásoknak a kialakítását, melyek az egészség megőrzését biztosítják, vagy az egészségi állapotot javítják.

Az egészséges életmód alakítása:

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

A családból hozott értékekre alapozva alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és testedzés szokásrendszerét.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van egymással, ezért a gyermekeknél fontosnak tartjuk a környezettudatos szemlélet megalapozását, a szülőknél pedig szükség szerint a szemléletformálást.

Nevelőtestületünk az egészséges környezet megteremtésével, az egészséges életritmus kialakításával és a helyes szokásrendszer megalapozásával elégíti ki a gyermekek szükségleteit.

Óvónői feladatok

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Napi kétszeri szervezett mozgás biztosítása (mindennapos testnevelés)
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos és balesetmentes környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A szülővel, óvodapedagógussal, megfelelő szakemberrel együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretettelgi légkör megteremtése.
- A gyermek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (pl. folyadék).
- A szokás- és szabályrendszer kialakítása.
- A szokás és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított reális értékelése.
- Az eredményes gondozás érdekében a családdal való hatékony együttműködés.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott életritmus kialakítása. Rugalmas napirend és heti rend biztosítása.
- A szervezet ellenálló képességének rendszeres edzése (levegőzés, napfürdőzés, só-szoba).
- Téli időszakban használható mozgásos fejlesztő eszközök és játékok biztosítása a szabadban.
- A környezet tisztántartására, a környezet rendjének óvására való igény kialakítása, modellkövető magatartás tanúsítása.
- Az óvodai, a családi életmód és életritmus egymáshoz közelítése, összehangolása.
- Helyes táplálkozási szokások kialakítása (önkiszolgálás).
- A modellkövető magatartás az energia és a víztakarékosságra.
- A balesetek megelőzése érdekében mindazon eszközök biztonságossá tétele, illetve távoltartása, melyek balesetet okozhatnak.
- Óvónő-dajka összehangolt tevékenysége.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szükségleteit képes késleltetni és önállóan kielégíteni.
- A tisztálkodási eszközre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- Vécé-használat és egyéb szennyező tevékenység végzése után szappannal kezét mos, kezét szárazra törli.

- Önállóan öltözik, vetkőzik, az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelően.
- Ruháját igyekszik összehajtvá a helyére tenni.
- Képes önállóan eldönteni, miből mennyit fog elfogyasztani.
- Kulturáltan étkezik, helyesen használja az evőeszközöket.
- Szívesen fogyaszt zöldséget, gyümölcsöt, magvakat.
- Vigyáz környezetére rendjére és tisztaságára.
- Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés miertjét és mikéntjét.
- Igényévé vált a rendezettség, tisztaság, ápoltság.
- Szívesen mozog a szabadban minden évszakban.
- Életkorának megfelelően edzett.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

III.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Óvodánk a gyermekek nyitottságára épít, és hozzásegíti őket ahhoz, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja. Arra neveljük a gyermekeket tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyerekek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatot a pozitív érzelmi attitűd, jellemezze. A gyermek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, amit az óvodapedagógushoz való érzelmi kötődés megerősít. A beszéd, a beszélgetés kapcsán a testközelség a gyermek elemi szükséglete. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét.

Óvodai nevelésünk támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszik. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatát.

Az óvodában az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez az óvodai alkalmazottak empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakítsanak ki a gyermekekkel.

A gyermek „én-központúsága” alapján elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni. Neveljük a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól (szociális érzékenység, empátia)

A nevelésben szocializálható, de lassabban fejlődő, kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos helyzetű, illetve a kiemelt képességű gyermekek nevelése során speciális ismeretekkel rendelkező szakembereket is bevonunk a nevelési folyamatba.

Közös élményeken alapuló, változatos tevékenységekkel elősegítjük az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését, olyan attitűdök kibontakozását, mint az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, önfegyelem, kitartás, szabálytudat, és kompromisszumra törekvés.

Célunk a kiegyensúlyozott, szeretettelgi légkör megteremtésével az erkölcsi akarati tulajdonságok alakítása, fejlesztése. A gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása, a közösségi normák tiszteletben tartása, különbözőség elfogadása.

Óvónői feladatok

- Szeretetteljes, családi, érzelmi biztonságot nyújtó környezet megteremtése.
- Kapcsolatteremtő, kapcsolatmegtartó képességek formálása a társas együttélés során.
- A gyermekek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatainak kialakítása társaival és az őt körülvevő felnőttekkel.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek részére speciális fejlesztő tevékenységek biztosítása, együttműködés speciális felkészültségű emberekkel, differenciálás.
- Barátságos derűs csoportlégkör alakítása és a kötődési hajlam erősítése.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás segítése, kooperáció, illetudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálykövetés.
- Társas kapcsolatok: egymás közötti bizalom kiépítése (óvónő-gyermek, gyermek-gyermek, óvónő-óvónő, gyermek-dajka, óvónő-dajka, óvónő-szülő) között.
- A különbözőség elfogadtatása, tolerancia, segítőkészség alakítása.
- Esélyteremtés a migráns gyermekek számára.
- Esztétikai élmény biztosítása, a játék előtérbe helyezése.
- Az ünnepekkel, rendezvényekkel, a néphagyományok felelevenítésével az élményforrás biztosítása a gyermekek számára, megőrizve a szokásokat, hagyományokat.

Családdal való együttműködés formái

Előzetes családlátogatások (ismerkedés a gyermekkel, szülővel bizalmas légkörben, folyamatos nyomon követés az egyéni fejlődési naplóban).

Újonnan beíratott gyermekek szüleinek szülői értekezlet szervezése nyáron.

Fogadó óra biztosítása érdeklődés és igény szerint.

Szülői Klub

Beszélgető-körök, esetmegbeszélések.

Munkadélutánok

Szülői értekezlet szervezése évi 3 alkalommal.

Konfliktushelyzet mindkét fél számára elfogadható, békés megoldása.

Óvodai rendezvények, játszóházak, vetélkedők, műsorok családokkal.

Társas kapcsolatok formálódása

felnőtt – gyermek

- érzelmileg próbálja megérteni a gyermekeket
- a gyermek testi, lelki épségére károsan ható tevékenységet nem fejt ki
- modell szerepe révén példát ad a szereteten és elfogadáson alapuló magatartásra
- utasítás helyett kér, kérdez
- a gyermekek tevékenységéhez határokat megjelölve, szabadságot biztosít
- a konfliktust megbeszéli, oldja a feszültséget, erősíti a gyermek felelősségérzetét
- a gyermek pozitív énképét erősíti, a sikertelenséget segíti elviselni
- kívánságát, elvárásait egyértelműen, világosan fogalmazza meg
- kompromisszumkeresésre törekszik
- választási lehetőséget ad, hogy a gyerek önálló döntést hozhasson és képessé váljon a változásra
- a veszélyeket, problémákat félelemkeltés nélkül mondja el
- a gyermek értékelése során gazdag eszköztárat alkalmaz
- szülőföldjéhez, közvetlen környezetéhez kötődik

gyermek-gyermek

- elfogadja a másik gyermek különbözőségét
- tiszteletben tartja a másik gyermek egyéniségét
- udvarias, odafigyel társára, segítőkész, empátikus
- önérvényesítő törekvése nem sérti társa személyiségét, és nem keresztezi az ő hasonló törekvéseit
- nem él vissza testi erejével, nem fölényes
- egészséges verseny alakul ki a csoport tagjai között
- ha a helyzet megkívánja, együttműködik és alkalmazkodik
- őszinte társaihoz
- igazságosságra törekszik
- társaival együtt tiszteli, óvja környezetét

felnőtt-felnőtt

- kapcsolatai egyelőek, nem tesz különbséget
- a kapcsolat alapja a kölcsönös megértés, bizalom, megbecsülés, korrektség és őszinteség
- kerüli a bántó megjegyzéseket, minősítéseket, hibáztatást
- a másik fél egyéniségét tiszteletben tartja, elfogadja akkor is, ha az különbözik az övétől
- a beszélgetések során elhangzott magánjellegű információkat titokban tartja
- együttműködésre képes
- érdeklődik kollégája szakmai munkája iránt, megosztja tapasztalatait
- nyitottan fogadja mások véleményét, tolerálja akkor is, ha az övével ellentétes
- kiáll a kollégája mellett, amíg annak szakmai hibája nem bizonyított

- csak a kulturált beszéd szókapcsolatait alkalmazza

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ragaszkodik óvodájához, társaihoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- Igényévé válik a helyes viselkedés, a szabályok betartása és társaival való betartatása.
- Bátran és kulturáltan mondja el véleményét.
- Képes figyelmesen meghallgatni társait és a felnőtteket.
- Szívesen segít társainak és a felnőtteknek.
- Kialakul az együttműködés képessége, kooperáció.
- Érzelmein, indulatain korának megfelelően képes uralkodni.
- Konfliktushelyzetben társaival próbál kompromisszumot kötni, megoldást keresni.
- Érdeklődik társai iránt.
- Igényévé válik a közös tevékenységekben való részvét.
- Az alapvető udvariassági formákat betartja.
- Megbecsüli és tiszteletben tartja az élővilágot.
- Szívesen ápolja a növényeket, szeretettel gondoskodik az állatokról.
- Szereti és korának megfelelő szinten védi a természetet.
- Kialakul a természetbarát viselkedésforma.
- Megtalálja a helyét a közösségben, s abban jól érzi magát.

III. 3. Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés elsődlegesen a gyermek játéka által valósul meg. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében megjelenik.

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága a kíváncsiság és a megismerési vágy. Ezekre alapozva, és a gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve, változatos tevékenységi formákat biztosítunk, hogy további tapasztalatokat, élményeket szerezzon az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Spontán, és tervezetten szerzett tapasztalatait, ismereteit rendszerezve, bővítjük értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség), melyet komplex módon valósítunk meg. Lehetővé tesszük a különböző élethelyzetekben való gyakorlást, az életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulást. Ezáltal biztosítjuk a gyermeki aktivitást, a motiváltság és kíváncsiság fenntartását. A képzelet, a kreativitás fejlődését ösztönző környezetet biztosítunk.

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, melyet a gyermek változatos tevékenység közben a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.

Fontos, hogy beszédkultúránk példaértékű legyen, a szülők és a gyermekek számára egyaránt. A kommunikáció szerepe ismert: gondolatokat, érzelmeket, benyomásokat közlünk, segítségével ismereteket szerzünk. A beszéd és a gondolkodás egymással szo-

ros kapcsolatban áll. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Kommunikációs nevelésünk szerves részét képezi a verbális és nonverbális képességek kialakítása és fejlesztése.

Célunk a gyermekek spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése, bővítése, értelmi képességeik fejlesztése. Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése, fenntartása, ösztönzése, szókincsének bővítése.

Óvónői feladatok

- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Egyéni különbségek-adottságok, hajlam, rátermettség, képességek felfedezése.
- Nyelvi készség (társalgási, elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képesség-fejlesztés megvalósítása.
- A nemzetiséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- Élmények, játékos tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása
- Differenciált gyermeki tevékenységek tervezése, szervezése
- Környezettudatosság alakítása, formálása
- A környező világról szerzett tapasztalatok bővítése, rendszerezése.
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése.
- Szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozása.
- Pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tapasztalatait, megfigyeléseit képes verbálisan kifejezni, állításait indokolni.
- Érti és használja a nonverbális jeleket.
- Különböző élethelyzetekben alkalmazza a helyes viselkedésmódot.
- Ismeri a környezetbarát fogalmat, óvja, védi, szépíti, gondozza környezetét.
- Észreveszi környezetében az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket.
- Tud szándékosan figyelni.
Átlát egyszerű munkafolyamatokat, a munka értelmét, célját.
- Kibontakozik cselekvő- és feladatmegoldó képessége.
- Alkalmazkodik a szabályokhoz.
- Fejlődik megfigyelőképessége, tapintásos, hallási, látási érzékelése.
- Kommunikációját a pillanatnyi helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelően, természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.

- Képes nagy és finommozgását koordinálni.
- Tudja viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését irányítani, késleltetni.
- Egyéni fejlettségéhez mérten helyesen artikuláljon, érthetően és folyamatosan beszéljen.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

IV.1. Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Nevelőmunkánk másik kulcsszereplője az óvodapedagógus.

Személyisége meghatározó a gyermekek számára, jelenléte a nevelés egész időtartamában nélkülözhetetlen.

Az óvoda nevelési programjának sokszínűsége szükségessé teszi a pedagógusok rendszeres belső és külső továbbképzését, önképzését. Ezt segítik a helyi munkaközösségek, bázisóvodai bemutatók, nyíltnapok, szakmai találkozók, valamint a pedagógiai szakmai és szakszolgálati intézmények helyi, megyei és országos szintű szervezetei. Gyógypedagógus segíti a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését. A német nemzetiségi nevelést szakképzett óvodapedagógusok végzik.

Migráns gyermekek nevelésénél lehetőséget kell teremtenünk arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Pedagógus attitűd

Olyan óvodapedagógusoknak érezzük magunkat, akikre a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a gyermekek szeretete, a tolerancia és a segítőkészség a jellemző.

Nevelőmunkánkban az elfogadó, előítéletektől mentes segítő, támogató attitűd a meghatározó.

Jellemzői:

- rugalmas alkalmazkodás a folyamatosan változó világhoz
- pedagógiai megújulásra törekvés, szakmai innováció
- azonosulás és feladatvállalás a közös pedagógiai elvekkel és célokkal
- differenciált nevelés iránti elkötelezettség
- gyermekszeretet, tolerancia iránti elkötelezettség
- gyermek és családcentrikusság
- környezettudatos szemlélet
- egészségtudatos magatartás
- inkluzív szemlélet
- modellszerep
- játékközpontú, tevékenységközpontú szemlélet
- együttműködés, kölcsönös bizalom
- segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűd
- együttműködés a nevelést segítő dolgozókkal.

Dajka attitűd

Óvodai nevelésünk eredményessége függ az abban résztvevő felnőttek kölcsönös tiszteleten alapuló, segítő együttműködő, összehangolt munkájától.

Pedagógiai Program

Jellemzői:

- gyermekszeretet, tolerancia, segítőkészség
- megfelelő szintű nevelési és fejlődés-lélektani ismeret
- az óvodapedagógus irányítását elfogadó együttműködés
- egészségvédő pozitív mintaadás
- szabad, kellemes mozgás, játék segítése
- elemi higiénés viselkedésre szoktatás
- testi épség védelme
- a higiénikus környezet feltételeinek biztosítása
- pedagógiai információk titokként való kezelése
- modellértékű kommunikációs és viselkedés kultúra
- szakmai megújulásra, önképzésre nyitottság.

	óvónő	gyógyped.	óv.titkár.	adm.	dajka	pedagógiai asszisztens- csoport	fűtő	karbantartó
Kalocsa	43	0	1	2	22	6	1	1

Megjegyzés: Szakvizsgázott óvónő 20 f

Német nemzetiségi óvodapedagógus végzettségű 2

Gyógytestnevelő óvodapedagógus: 1 fő

Pszichológus: 0,5 fő

A 120 órás kötelező továbbképzésnek megfelelt minden óvónő

IV.2. Tárgyi feltételek

Programunk megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, megfelelnek a nevelési –oktatási intézmények kötelező felszerelésére vonatkozó szabályoknak. Ezek folyamatos pótlása (elhasználódás miatt, EU szabványnak való megfelelés miatt) és korszerűsítése azonban szükséges.

Férőhelyeink a helyi igényeknek megfelelőek, minden gyermeket fel tudunk venni óvodáinkba. Biztosított az 1 gyermekre jutó 2 négyzetméter terület.

Akadálymentesített a Kunszt utcai óvodánk.

Tagintézményeink épületei jól szolgálják a gyermekek biztonságos óvodai életét. Az épületeket tágas udvar veszi körül, melyben babaház, homokozó, ügyességet és mozgást fejlesztő játékok is találhatóak. Az UNIÓS szabványoknak megfelelő játékeszközök beszerzése folyamatos.

Pályázatok írásával és Alapítványi támogatással javítjuk feltételeinket és eszköz ellátottságunkat. Minden évszakban biztosított a gyermekek gondozása, nevelése épületen belül és kívül. Felszereltségét tekintve óvodáinkban biztosított az esztétikus biztonságos környezet.

Intézményünk szakkönyv ellátottsága megfelelő, a szaklapok minden dolgozó számára elérhetőek. Megtörtént az óvodák infrastrukturális fejlesztése, a számítógépes hálózat kiépítése, internetes hozzáféréssel.

Pedagógiai programunk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, a gyermekek által használt eszközök és bútorzatok számukra hozzáférhetőek és biztonságosak. Dolgozóink számára biztosított a megfelelő munkakörnyezet.

A szülők fogadására nincs külön helyiségünk, hogy hol fogadjuk őket, a velük való találkozás célja határozza meg.

IV.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai élet megszervezése a törvényi előírásoknak és a partneri igényeknek megfelelően történik. A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket.

A gyermekek sokoldalú fejlesztése történhet:

- megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységekkel.
- valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével.

Az óvoda nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások az óvodapedagógus jelenlétében és közreműködésével valósulnak meg.

Csoportszervezés

A helyi adottságok és lehetőségek alapján szervezünk homogén, heterogén, és részben heterogén életkorú csoportokat. Lehetőség szerint törekszünk a csoportok arányos létszám elosztására.

A csoportba sorolás szempontjai:

- életkor, nem
- a gyermekek egyéni adottságaiban mutatható főbb eltérések
- a HH és a HHH gyermekek arányos elosztása
- szülői igények
- óvodai szempontok

IV.3.1. Napirend

Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. Napirendünket a folytonosság és a rugalmasság jellemzi. Kiemelt szerepe van a játéknak és a gondozásnak, hiszen az óvodapedagógus ezen tevékenységek közben is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel. Segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Csoportjaink napirendjét a csoportvezető páros alakítja ki a szorgalmi idő idejére (szeptember 1. - május 31.). A nyári időszakra külön napirend készül (június 1. - augusztus 31.). Napirendünket, a stabilitást megtartva, rugalmasan kezeljük.

Stabil pontok

- játék időtartama

- mindennapos mozgás
- udvari játék, levegőzés
- mozgás
- étkezés
- pihenő

A napirend alakításának szempontjai:

- elegendő idő, megfelelő körülmények biztosítása egyéni szükségletek kielégítésére, a gondozási teendők ellátására
- elegendő idő biztosítása a gyermekeknek minden egyes tevékenységükhöz, hogy azt befejezhessék, elvégezhessek, illetve későbbi időpontban folytathassák
- elegendő idő biztosítása: játékra, mozgásra, levegőzésre
- a szabadlevegőn tartózkodás során az évszak, időjárás és a környezeti hatások figyelembevétele
- a tevékenységek szervezése óvónői kompetencia, mely megvalósulhat kötetlen szervezési formában, valamint növekvő időtartamú (5-35perc) csoportos foglalkozások szervezésével.
- azonos életterben lévő csoportok tevékenységeinek összehangolása
- a körülményekhez képest zavartalan pihenés feltételeinek megteremtése
- az étkezések naponta azonos intervallumának, a szükséges emésztési idő megtartásának biztosítása.

Napirendünkre vonatkozó időkeretek:

Étkezés:

- Tízórai 9.00-10.00 között
- Ebéd 12.00-13.30 között
- Uzsonna 15.00-16.00 között

Pihenés: 13.00-15.20 között

Levegőzés: délelőtt: 10.30-12.30 között (időjárástól függően min. 1 óra)
délután: 16.00-17.00 között

Játék: délelőtt: 7.00-12.30 között
délután: 15.30-17.00 között

Kötetlen vagy kötött, tervezett, szervezett tevékenység:

kezdeményezés, mikrocsoportos, csoportos foglalkozás(5-35perc), mindennapos mozgás

Délelőtt: 7.00-12.30 között
Délután: 15.30-17.00 között

IV.3.2. Heti rend

A heti rend biztosítja, hogy a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése hozzájáruljon a gyermek egészséges fejlődéséhez.

A heti rend összeállításának szempontjai:

- a heti rend a napirendhez hasonlóan stabil és rugalmas pontokból áll
- a differenciált tevékenységek tervezését, szervezését úgy alakítjuk ki, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség azok gyakorlására a szabad játék keretein belül
- lehetőséget teremtünk intézmény specialitásaink megteremtésére, melyet egyéni érdeklődési beállítottságtól függően, óvodapedagógus vezet
- fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodapedagógusok heti tervet illetve több hétre szóló projekt tervet állítanak össze.

A heti rendet befolyásoló tényezők:

- torna szoba, terem beosztása
- ünnepek, a csoport óvodán kívüli programja
- programok, rendezvények, bemutatók

A heti rend, nem napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy környezeti vagy más téma köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét. A tevékenységi formák szervezése a testnevelés kivételével lehet kötött vagy kötetlen.

Kötetlen mindennapi tevékenységek

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játékok
- Rajzolás, mintázás, kézi munka
- Mozgásos játékok
- Levegőzés

Kötetlen vagy kötött szervezett tevékenységek

(mikrocsoportos, csoportos, 5-35 percig terjedő)

- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalmú tapasztalatok)
- Verselés, mesélés
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Kötelező tevékenységek

- Mozgás,
Mindennapos mozgás(délelőtt, délután)

IV.4. Óvodánk hagyományai, ünnepei, programok, rendezvények

Az ünnepek, a hagyományok ápolása elősegíti az identitástudat, a szülőföldhöz való kötődés kialakulását. A hagyományok, a közös élmény erejével fokozzák gyermekeink közösséghez tartozását, közel hozzák a szűkebb és tágabb környezet eseményeit. Ünnepeinket úgy tervezzük, hogy emelkedjenek ki mindennapi életünkől, de előzményei és emlékei illeszkedjenek gyermekeink természetes életmenetébe. Kalocsa és a hozzá tartozó települések igen gazdag népi kultúrával rendelkeznek, **”Jó gyakorlataink”** erre épülve alakultak ki az Újvárosi és a Csokonai óvodában. A népszokások, népi mesterségek és az évszakokhoz fűződő jeles napok alapjai az óvodai nevelésünk esztétikai, erkölcsi, értelmi, érzelmi, közösségi nevelésünknek.

Nevelési folyamatunk alapritmusát az évszakok változása adja meg, melyet projektek tervezésével valósítunk meg. Ezeket a hétköznapiak és az ünnepek tagolják. A „holnap öröme” a csoport elé állított távlat, a közös tevékenység gyermekeink fejlődésének serkentője. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek közül némelyik hagyománnyá válhat. Ezek a hétköznapiakból kiemelkedő és időről-időre visszatérő, sajátos közösségi események, egyben esélyforrást is jelentenek a tehetségígéretes gyermekek felfedezésére, kibontakozására.

Célunk, Változatos újszerű módszerekkel, tevékenységekkel, maradandó élményhez juttatni a gyermekeket, az ünnep hangulatához közel álló mesékkel, történetekkel, vídamságot, mosolyt csalni a gyermekek arcára, elmélyíteni, gazdagítani a gyermekek ünnepről alkotott képzetét. Az évek során kialakult, megszilárdult szokásmódokkal erősítjük az összetartozás érzését és a szülőföldhöz való kötődést, a környezetükben élő emberek hagyományainak megismerését.

Óvodai éltünk hagyományos ünnepei

Mikulás

Karácsony

Anyák napja

Gyermeknap

Gyermekeink név és születésnapjai

Évzáró

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink:

Lucázás

Farsang- kiszabás égetés

Húsvét

Nemzeti ünnepeink:

Március 15.

Összetartozás napja / jún. 06./

Zöld jeles napok a környezeti nevelésben:

Autómentes világnap /szept. 22./

Takarítási világnap /szept. 23./

Állatok világnapja /okt. 04./

Dohányzás elleni nap /nov. 18/

Zöld szív napja /márc. 21./

Víz világnapja /márc. 22./

Föld napja /ápr. 22./

Madarak fák napja /máj. 10./

Környezetvédelmi világnap /jún.5./

Rendezvényeink:

Mesenap

Paprika Kupa

Magyar népmese napja

Gyermekdal napja

Őszi hét

Márton nap

Nyugdíjas találkozó

Nagyszülők napja

Börzék- ősszel, tavasszal

Papírgyűjtés

Fantázia csoportnevek ünneplése

Tél búcsúztató

Környezetvédelmi vetélkedő szülőknek

Nemzetiségi nap

Nyíltnapok

Családi nap

Szülők fóruma

Egészség hete, sport nap

Majális

Szakmai napok, fórumok

Mesemondó verseny

Magyar nyelv napja

„Szép versekkel a környezetünkért”

Jeles napjaink és a hozzá fűződő népszokások:

Szeptember 01. Egyed napja: szőlőérés ideje, csőszök mentek ki őrízni a szőlőt a tolvajoktól és a madaraktól

Pedagógiai Program

Szeptember 06. Kisasszony napja: fecskehajtó nap /útra kelnek a költöző madarak/

Szeptember 29. Szent Mihály nap: pásztorünnep /állatok behajtása téli szálláshelyükre/ vásárok, búcsúk tartása / vásáros játékok, barkácsolás őszi terményekből/

Október 14. Teréz nap: szüret kezdőnapja, szüreti multságok, felvonulások, szüretelés, mustkészítés

November 01.-02. Mindenszentek, Halottak napja: a halottakra való emlékezés napja, gyertyagyújtás, koszorúkészítés

November 11. Márton napja: a termény betakarítás záróünnep, lakomák rendezése, tömött liba levágása, időjósok / német nemzetiségi/

November 25. Katalin napja: Katalin ágrügyeztetés, időjósok, téli munkák ideje, /szövés, fonás/ népi játékok készítése

November 30. András napja: a disznóölések kezdete, disznóölésekhez kapcsolódó köszöntők, adománygyűjtő kántálások, férjjósló szokások

December 04. Borbála napja: Borbála-ágrügyeztetés /cseresznye ág/

December 06. Miklós napja: mikulás napi szokások, ajándékozás, időjósok, téli örömök, Zöld Mikulás

December 13. Luca napja: Luca szék készítése Luca búza ültetése, Luca kalendárium készítése, Luca napi alakoskodások, kotyolás

Adventi készülődés, /karácsony előtti négy hét/, Adventi koszorúkészítés, Adventi gyertyagyújtás, Adventi-házikó készítés

Karácsony december 24-25.: betlehemezés, mézeskalács készítés, karácsonyfadíszek készítése, karácsonyfa állítás, karácsonyi ajándékozás, karácsonyi kántálások, jókívánások, Madárkarácsony

Január 01. Újév napja: újévi jókívánások, köszöntők, rigmusok

Január 06. Vízkereszt napja: karácsonyi ünnepkör zárása, karácsonyfa szétszedése, háromkirályok –járás, időjósok

Február: farsangi szokások: jelmezes álarcos alakoskodások, állat alakoskodások, táncmultságok, farsangi köszöntők, viaskodó, versengő, ügyességi játékok, télűző vigasságok

Március 12. Gergely napja: Gergely-járás, nagycsoportban iskolalátogatás ideje

Március 18-19-21. Sándor, József, Benedek: tavasz kezdete, tavaszköszöntők, időjósok

Április 01. bolondságok, tréfák, viccelődések napja

Húsvéti ünnepkör, április hónap: kiszehajtás, Villőzés barkaág gyűjtés, tojásfestés, locsolkodás

Május 01. Majális, kirándulások, táncos multságok a szabadban, májusfa állítás

Pünkösöd: Húsvétot követő ötvenedik napon kezdődik, Pünkösdi király, ill. királyné választás

V. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

V.1. Játék

A gyermeki személyiség fejlesztésének legfontosabb, elsődleges színtere. A tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja, a gyermek elemi pszichikus szükséglete.

A gyermekek játékban és a játék által fejlődnek. A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszéd folyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind a játékba ágyazódik.

A gyermek fejlődésének tükrözi, mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A fejlődést befolyásoló tényezők:

- az egyéni öröklött anatómiai, fiziológiai adottságok
- a környezet, amelybe beleszületik és él
- a nevelés, valamint ennek sajátos családi jellemzői

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, érzelmi, akarat, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világtól és a tudat kialakulásától.

Az óvodai játék formái

- szabad / spontán játék
- kezdeményezett /ajánlott játék

Szabadjáték: Önként vállalt, örömteli, vágykielégítő tevékenység, melynek célja maga a játék. Élmények, tapasztalatok, belső feszültségek, vágyak tükröződnek, érzelmek, indulatok irányítják. A gyermek szabad elhatározásából születik és abban is ér véget.

Kezdeményezett játék: a játékban az óvodapedagógus szerepe dominál, melynek célja

- a játék maga, melyben az interaktivitás dominál a gyermek és pedagógus részéről (irányítás, téma, szabadság), nem a végeredmény, hanem maga a játszás, a közösen alakított játékfolyam a fontos
- tanulás: az óvodapedagógus részéről tanulási cél, pedagógiai szándék fogalmazódik meg, jellege a szervezett tanulás jegyeit hordozza

- fejlesztés: Eltérő fejlődési ütemű gyermekek részére kezdeményezett képességfejlesztő játékok, melyek tartalmukkal, struktúrájukkal, szabályaikkal hatnak gyermekre az óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus irányításával.

Egyes játékfajták személyiségformáló hatása

- *Gyakorlójáték:* fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos érzékelése, verbális készsége.
- *Szimbolikus szerepjáték:* alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarati tulajdonságai, kognitív képességei.
- *Konstruáló játék:* alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak-és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája.
- *Szabályjáték:* fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs készsége.

Gyermeki játék pedagógiai támogatásának elvei:

- a szabad játék előtérbe helyezése, túlsúlyának érvényesülése.
- a gyermek elképzeléseinek ösztönzése.
- élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozásának segítése, az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenységével.
- gyermek érdeklődésére épített „itt és most” érzés biztosítása a spontaneitás érdekében.
- szükség és igény szerinti együtt játszás, támogató, serkentő, ösztönző magatartás, indirekt reakció alkalmazása.
- egyéni és közös élmények előhívása.
- az óvodapedagógus jelenléte, ezáltal a gyermekek közötti játékkapcsolatok alakulásának segítése.

Célunk: A játéktevékenység minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai szakértelemmel történő támogatása. Biztosítjuk a kisgyermek személyiségének sokoldalú és harmonikus fejlődésének lehetőségeit. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, kreativitásukat, alkotóképességüket fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Óvónői feladatok

- Megfelelő csoportlégkör, hely, idő, egyszerű és alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, eszközök és élményszerzési lehetőség biztosítása.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus jelenlétével biztosítja az indirekt irányítást.
- A játék kiemelt jelentőségét érvényesíti az óvoda napirendjében, valamint a játékos tevékenységszervezésben.
- A gyermek megismerése játékon keresztül.
- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség és élményforrás biztosítása.
- A játékok a gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése.
- A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézi munka, bábozás, dramatizálás eszközeinek sokszínű, szabadon választhatóságra lehetőséget adó elhelyezése.
- Évszakok nyújtotta játék lehetőségek biztosítása.
- Udvari játéktevékenység szervezése.
- Csoportszobai játék udvari folytatásának biztosítása.

- Szülői szemléletformálás, ötletadás.
- Az egyének és játszócsoportok játékanak és játék elképzelésének támogatása.

A fejlődés jellemzői

- Örömmel, önfeledten játszik.
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Társaival együttműködik a játék érdekében.
- Képes élményei eljátszására.
- Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
- Képes szerepjátékok megszervezésére és az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására.
- Szabályjáték során betartja a szabályokat.
- Betartja a társas viselkedés elemi szabályait.
- Lemond egy-egy kedves játékszerről, átadja társának.
- A játéktémát megszakítás után is folytatja.
- Játékában elmélyült, kitartó.
- Képes egyszerű játékok elkészítésére, amit fel is használ későbbi játékában.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.

V.2. Verselés, mesélés

A vers, a mese az anyanyelven keresztül jut el gyermekhez, fejleszti, gazdagítja, élményhez juttatja. Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője, oldja szorongásait, feloldást, megoldást kínál, segíti élményei feldolgozását. A gyermek saját vers- és mesealkotása annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos verselés, mesélés, mondókázás, a gyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Így válik az irodalmi nevelés a világ megismerésén túl, a világ befogadásának eszközévé is. A jó irodalmi értékkel bíró gyermekvers összekapcsolja a szavakat, mozdulatokat és érzelmeket.

A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek, a néptánc gyakorlása által a gyermek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében. A nyelv szépségének kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel az anyanyelvi készségei, képességei fejlődnek.

Célunk: a mese, vers, megszerettetésével a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi és esztétikai érzék fejlődésének elősegítése, anyanyelvi kultúrájának emelése, pozitív személyiség jegyeinek megalapozása. A kidolgozott „**Jó gyakorlatainkkal**” az esélyteremtés, a hátránycsökkentés illetve a tehetséggondozás megvalósítása minél szélesebb körben.

Óvónői feladatok

- Irodalmi anyag igényes összeállítása a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően.
- A vers, mese anyag megválasztásával a multikulturális és interkulturális nevelés megvalósítása.
- A gyermek nyelvi képességeinek egyénre szabott differenciált fejlesztése meghatározott hely és hangulat teremtése a meséléshez.
- Anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelésével az ősi források felhasználásával a régi értékek és hagyományok közvetítése.
- Belső képalakítással, képzeletfejlesztéssel az olvasóvá válás elősegítése.
- Kommunikációs helyzetekkel az illemszabályok betartására ösztönzés.
- Szülők meggyőzése az előszóban történő mesélés varázsának fontosságáról és hatásáról.
- Könyvtár látogatások szervezése
- Tehetséggondozás (mesemondó nap, „Szép versekkel környezetünkért” versmondó nap, anyanyelvi tehetségműhely).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen és örömmel hallgat és mond mondókát, verset, mesét.
- Szívesen dramatizál.
- Várja, igényli a mesehallgatást, van kedvenc meséje.
- Képes kitartóan figyelni, mesét hallgatni.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni, epizódjait összekötni.
- Vigyáz a könyvekre, igényli azok nézegetését.
- A mesékben gyakran előforduló kifejezéseket beépíti az aktív szókincsébe, azonosul a pozitív és negatív mesehősökkel.
- Képes mesét, történeteket alkotni, elkezdett történetet, fantázia segítségével folytatni.

V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„ A zene és a testmozgás szerves kapcsolata az énekes játék, a szabad ég alatt, ősidők óta a gyermek életének legfőbb öröme.”

(Kodály Zoltán: A Zene Mindenkié)

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc a mozgás, az anyanyelv területét egyaránt felöleli. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte minden ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, amelyet meg-

ismertethetünk a gyermekekkel. Kalocsa és környéke gazdag forrása a népi játékoknak, táncoknak, mondókáknak. Közvetlen környezetünk tánc és zenei hagyományainak megismerése élményszerűen erősíti a szülőföldhöz való kötődést a hazaszeretet megalapozását, elmélyítését. A népi gyermektánc megismerésének célja, hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés elmélyüljön a gyermekekben.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A ritmus és a mozgás együtt, a dallamot is hordozó ének-zene a gyermekeknek örömeleményt jelent.

Az éneklés, a zenélés, az énekes játékok, a mondókák, a népi gyermekdalok, ölbeli játékok felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A mondókák, népi játékok, népdalok kortárs művészeti alkotásokhoz tartoznak mindennapjainkhoz. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermektáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. A zenei nevelés az óvodai élet egészét átszövi.

Célunk: Zene iránti nyitottság művészi értékekre való fogékonyság, az igényes zene befogadására és zenei kreativitásra való képesség megalapozása, a gyermekben. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc iránti érdeklődés felkeltése néphagyományaink közvetítésével, a közös játék, tánc, közös éneklés örömeinek megéreztetése.

Óvónői feladatok

- A zenei anyanyelv, a zenei alapfogalmak megismerése, zenei készségek fejlesztése.
- A gyermek hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.
- A felhasznált zenei anyagokat igényesen, életkornak megfelelően válogatása.
- A népi hagyományok zenei értékeinek megismerése a népi játékokon keresztül (énekes-táncos játékok, szembekötödsdi, párcserélő, leánykérő, lakodalmas, vásáros, fogyó-gyarapodó, bújócskák stb.).
- Fejlesztjük a gyermekek nyelvi képességét, mondókákkal, gyermekdalokkal, zenei képességet fejlesztő játékokkal.
- Fejlesztjük a gyermekek improvizatív készségét.
- Teret, lehetőséget biztosítunk a gyermekek zenei önkifejezésének, arra törekszünk, hogy az éneklés, a zenélés a mindennapi tevékenységek részévé váljon.
- Megismertetjük Kalocsa és környékének népzenei hagyományait, a népi hangszereket, a jeles napokhoz fűződő mondókákat, dalokat, gyermektáncokat.
- Népdalokkal, a gyermektáncok kezdő lépéseinek megalapozásával, a népzenevel, az énekes népszokásokkal kialakítjuk a hazaszeretet iránti fogékonyságot, a szülőföld iránti szeretet.
- Törekszünk a zenehallgatás anyagának folyamatos bővítésére, a gyermekek zenei ízlésének fejlesztésére.
- A nemzetiségi és a migráns gyermekek kultúráját figyelembevevő dal és zenei anyagválasztás.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat, akár egyedül is.
- Segítséggel változatos térformákat alakít.
- Megismeri a népi gyermektánc alapozó lépéseit, jellegzetességeit, stílusát.
- Képes egyszerűbb táncmozdulatokra, társaival összehangolva azokat.
- Mozgása esztétikus és ritmuskövető.

- Képes egyszerű dallam és ritmus visszaadására.
- Ismer gyermekhangszereket, népi hangszereket, néhányat biztonságosan, rendeltetésszerűen használ.
- Érzi az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is tud énekelni.
- Ismeri a zenei fogalompárokot.
- Élvezettel hallgatja a zenét.
- Képesek a szavakat megfelelően artikulálva improvizálni.
- Felismerik néhány hangszer hangját.
- Felismeri az őt körülvevő természeti és társadalmi környezet hangjait.

V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermekek az őket körülvevő környezetükből érő spontán ingerek és a közös tevékenységek hatására egyaránt fejlődnek, tapasztalatokkal gazdagodnak. A változatos téma, eszköz, érdekes egymással kombinálható technikák örömtelivé, vonzóvá teszik ezt a folyamatot. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, konstruálás, kézi munka, a műalkotásokkal való ismerkedés fontos tartalmi eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Ezen tevékenységek a gyermek egyéni fejlettség és képességekhez igazodva segíti a képi- plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek alakulását, a gyermek élmény – és fantázia- világ gazdagodását és annak képi formában történő kifejezését. Az örömmel végzett munka, ismétlésre serkenti a gyermeket, ezáltal fejlődik kez ügyessége, kifejező készsége.

Az esztétikai-művészeti kifejezőképesség magában foglalja helyi kulturális örökséggel való találkozást. Ebben az életkorban már fontos szerepet tölt be a képzőművészeti alkotások nézegetése és a múzeumlátogatás. Nemzeti értékeink átmentése érdekében megismertetjük óvodásainkat Kalocsa és környéke gazdag népművészetével, hagyományőrző technikáival, népi játékok készítésével, (szín,- formavilág, eszközök), valamint a korszerű vizuális technikákkal.

A néphagyományőrző technikák megismertetésével, alkalmazásával a szülőföldhöz való tartozás érzését erősítjük. A népművészet, néphagyomány, kézművesség a gyermekek számára olyan tevékenységekben jelenik meg, amelyekből erkölcsi, életmódbeli, esztétikai természetű ismereteket sajátít el. A tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az örömkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A kommunikációs eszközök megjelennek a megbeszéléseken, a kézi munkához kapcsolódó folyamatos beszélgetéseken. A manuális tevékenység során új verbális fogalmakkal ismerkednek meg. A műalkotásokkal történő találkozások során is beszéddel fejezzük ki érzéseinket, gondolatainkat.

Ezen tevékenységek egyéni fejlettségük és képességükhöz igazodva segítik:

- képi, plasztikai kifejezőképesség, komponáló-térbeli tájékozódó- és rendezőképesség alakulását
- gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását
- gazdagítja esztétikai érzékenységüket, kialakítja igényességüket, tér, forma és színeképzetüket, térbeli tájékozottságukat
- környezetük esztétikai alakítását

Célunk: A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása. Esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása. Ismerkedjenek meg a néphagyományőrző technikák alkalmazásával, Kalocsa és környéke díszítő művészetével, népi játékok készítésével. A helyes ceruzafogás elsajátíttatása.

Óvónői feladatok

- Lehetőséget biztosítunk a hagyományos óvodai ábrázolás eszközei mellett a régi gyermekkor játékkészítő és népi kismesterséget őrző technikák megismerésére (pingálás, hímzés, korongozás, kosárfonás, szövés, fonás, körmöcskészés).
- Kiemelt figyelmet fordítunk a tehetséges gyermekek továbbfejlesztésére, valamint a hátrányos helyzetűek felzárkóztatására, egyéni képességek kibontakoztatására.
- Megismertetjük a gyermekekkel a különböző természetes anyagokat (háncs, kóc, gyékény, vessző, nád, sás, szalma, kukoricaszár, mákgubó).
- Figyelmet fordítunk a különböző eszközök biztonságos használatára.
- Ösztönözzük őket esztétikus ajándékkészítésre (pl.: festés, pingálás, varrás).
- Gazdagítjuk élmény- és fantáziavilágukat, hazánk és nemzetiségek művészeti alkotásainak bemutatásával.
- Fejlesztjük finommozgásukat.
- Kialakítjuk a Gestalt-látást (rész-egész).
- Rendszeres látogatjuk a helyi művészeti kiállításokat, és a helyi művészek galériáját, a múzeumokat, ahol néphagyományőrző tevékenységekkel, népszokásokkal, népi technikákkal ismerkednek, valamint Kalocsa nevezetességeit.
- Differenciált tevékenységek felkínálásával sikerélményben részesítjük a gyermekeket.
- Kommunikatív jelzésekkel ösztönözzük a gyermekek tevékenységét.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Megismeri az alkotás örömét, az anyagok, eszközök nevét, használatát, a különböző technikai megoldásokat, az egyes alaptchnikákhoz kapcsolódó munkafogások elnevezését.
- Szem-kéz mozgása összerendezett. Finommotoros képessége megfelelő, vonalvezetése biztos.
- Megjeleníti élményeit, elképzeléseit.
- Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra.
- Emberábrázolásán képes egyszerű mozgások jelzésére.
- Vonalvezetése balról-jobbra halad.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete korának megfelelő.
- Az alapszíneket ismeri, bátran használja.
- Képes kompozíciót közösen létrehozni.
- Beszélgetni tud az alkotásokról.
- Tud rácsodálkozni a szép látványra és gyönyörködik benne.
- Önállóan alkalmaz különböző technikákat.
- Tud barkácsolni néphagyományőrző természetes anyagokból.
- Képes emberalakokat, állatokat, tárgyakat mintázni a legjellemzőbb formák érzékelésével.
- Használja a speciális kifejezéseket.
- Képes egymás közötti beszélgetések során a kijelentő, kérdő, felszólító és felkiáltó mondatokat használni.

V.5. Mozgás

*„A mozgás sok mindenre orvosság,
de nincs olyan gyógyszer, amely a mozgást helyet-
tesíthetné”*

(Régi bölcs görög mondás)

A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése elősegíti a személyes, a kognitív, szociális és speciális képességek fejlődését. **A mozgás az óvodás gyermek legfőbb szüksége.** A mozgás a testi-lelki egészség fenntartásának és a harmonikus életvezetésnek fontos eszköze. A helyes szokások megerősítésével elérjük, hogy a gyermek egyéni és közös érdekeit szolgáló személyes képességek és a közösségi szokások nyerjenek teret (térben való tájékozódás, együttműködés, csapatszellem). A mozgásöröm a gyermek érzelmi világában meghatározó. A mozgás, a mozgásos játék, fejleszti a gyermekek természetes mozgását, a testi képességeket: mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában.

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tulajdonságainak alakulását. A torna, játékos mozgások, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek teremben és szabadban, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán és szervezett formában egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára minden nap biztosított. A kidolgozott **”Jó gyakorlat”** segítséget jelent óvodáink számára a mozgásformák változatos megvalósítására.

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek, és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.
- Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgás-készségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
- A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.
- A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden

napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Célunk:

A gyermek mozgásigényének kielégítése, a mozgáskedv fenntartása játékos formában. Összerendezett, harmonikus mozgás fejlődésének elősegítése, testi képességek fejlesztése.

A sikeres, jó hangulatú mozgásos tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújtson, s ez újabb cselekvésre ösztönözze.

A rendszeres mozgás során fejlesszük pszichikai, testi, értelmi és szociális képességeit, melyek eredményeként egészségesebbek lesznek.

A gyakori szabadban, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakításához szoktatni és mintát adni a szülőknek is.

Óvónői feladatok

- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.
- Az óvodai nevelés minden napján lehetőség, hely és eszköz biztosítása a mozgás megvalósítására, kötött vagy kötetlen formában.
- A szervezet sokoldalú differenciált fejlesztésével mozgásszükséglet kielégítése.
- A mozgáskultúra alakítása, versenyigény felkeltése és kielégítése
- A prevenció és korrekció érdekében megfelelő szakember segítségének igénybevétele téri tájékozódás, alkalmazkodó képesség akarati tulajdonságok fejlesztése
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagítása
- Az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperációs képesség fejlődésének elősegítése
- Világos, konkrét értékeléssel a pozitív én-kép alakulásának támogatása
- „Mozgáskotta” módszer beépítése a mindennapokba
- Tartásjavító gerinc-és lábtorna gyakori alkalmazása
- A mozgás beépítése természetes módon a gyermek tevékenységekbe
- Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása
- A gyermekek mozgáskedvének felkeltése és megőrzése
- A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése
- A baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekkel közösen, majd fokozott betartatása
- Mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron
- A gyermek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása és folyamatos cseréje
- A testnevelés foglalkozások anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyén fejlettségének aktuális állapotát
- A játék, játékoság tiszteletben tartása a foglalkozásokon
- Lateralitást jelző csuklópánt használata
- A testnevelés foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása
- Tiszta, friss, jó levegő biztosítása a tornateremben
- Az atlétikai gyakorlatok (futások, ugrások, dobások) lehetőség szerint az udvarra szervezése
- Mozgásformák megszervezésével a keresztcsatornák fejlődésének segítése

- Szókincsük gyarapítása speciális szakkifejezésekkel
- Gyermeked edzése futással, kocogással (tömegsport rendezvényekbe bekapcsolódás).

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel mozog, kitartó a mozgásos játékokban.
- Rövidebb távon egyenletes iramban fut, futás közben tempó és irányváltoztatásra képes.
- Gurulóátfordulást hajt végre
- Labdát egy helyben pattogtat.
- Labdát egy és két kézzel célba dob.
- Versenyjátékokban betartja a szabályokat.
- Néhány mozgásos játékot irányítás nélkül játszik.
- Térben jól tájékozódik, ismeri az irányokat.
- Nagy és finommozgása összerendezett.
- Az egyensúlyérzéke kialakult.
- Igényli a mindennapos mozgást.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Magabiztosan alkalmazza a jobb és bal kifejezéseket.
- Ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- Ismer legalább egy labdajátékot (foci, kidobós).
- Ismeri legalább 2-3 kézi szer használatát (labda, ugróköté, karika).
- Érdeklődik valamelyik sportág iránt.
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész.
- Ismeri a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.
- Hallott információk motoros visszaadására képes.

V.6. A külső világ tevékeny megismerése

„A jövőnek minden virága benne van a mai magvakban.”

(kínai mondás)

A gyermekkor egyik meghatározó élménye a természettel való találkozás, mely optimálisan alkalmas ismeretek szerzésére, a helyes magatartásformák megalapozására, kialakítására, mely minden óvodánk kiemelt feladata. Közös élmények, változatos tevékenységek során szerezhetnek tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi

környezetről, az ott élő emberek hagyományainak, kultúrájának megismerése, megbecsülése és védelme szempontjából.

Az egész személyiségre ható nevelési folyamatokban a helyesen megválasztott módszerek segítségével, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjére építve, olyan szokásokat, viselkedési formákat alakítunk, amelyek a környezettudatos gondolkodás alapját jelentik. Fontosnak tartjuk, az érzékszervi tapasztalatokon alapuló, játékba ágyazott, örömforrást nyújtó és közösségeket alakító formáló tevékenységek szervezését.

A környezeti nevelés lehetővé teszi a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyainak megismerését. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, fejlődik ítélőképessége, tér-sík és mennyiségszemlélete és azokat tevékenységeiben alkalmazni is tudja.

Két olyan „**Jó gyakorlattal**” rendelkezünk (Rügyfakadástól-jéglolvadásig, Madarász Ovi), amely a környezeti nevelés kiteljesítését alapozza meg. A természettudományos gondolkodás megalapozását az érzékszervek érzékenyítésével, a vizsgálódások iránti érdeklődés felkeltésével, a hozzájuk kapcsolódó természetjárás tudatosabb szervezésével érjük el. Célunk a közvetlen és tágabb környezetünk megismerése és védelme.

Cél: A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő, megtervezett pedagógiai folyamat, amely a természet és a társadalom fenntarthatósága céljából elősegíti és erősíti a gyermek környezettudatos magatartását, biztonságos életvitelét.

Óvónői feladatok

- A környezetünkben élő gyerekek és felnőttek ökológiai szemléletének megalapozása, formálása.
- A környezetbarát életvitel és tudatos magatartás igényének kialakítása, a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítésével.
Szűkebb és tágabb környezetünkben felelős együtt gondolkodás és cselekvés kialakítása.
- Elegendő alkalom, idő, hely, eszköz, spontán és közös élményeken alapuló tapasztalat és ismeretszerzés biztosítása.
- Energia és víztakarékossági szokások alakítása, hulladék újrahasznosítása megismertetése – fenntartható fejlődés érdekében.
- Környezeti problémák iránti érzékenység kialakítása.
- Természeti kincsek okos és kíméletes felhasználása, gondozása.
- A környezet kultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- Pozitív érzelmi kötődés alakítása, a szülőföldhöz, helyi hagyományokhoz
- Közvetlen természeti és társadalmi környezetünk cselekvésen alapuló felfedezése, megismerése, zöld jeles napok megünneplése.
- Széleskörű érzékszervi tapasztalaton alapuló megismerés biztosítása.
- Szenzitív és dramatikus környezeti játékok megismertetése.
- Természetes alapanyagú eszközök használata, egységes környezet esztétika megteremtése.
- Munkajellegű tevékenységek kiemelése, idény és igény szerinti munkavégzés.
- Kisállat és növénygondozás megismertetése.
- Környezeti jeles napok csoportonkénti és óvodai megünneplése.
- Egészséges életmód és életvitel szokásainak alakítása.
- Módszertani kultúránk fejlesztése.
- A környezet formái, mennyiségi, téri jellemzői, ok-okozati viszonyok felismertetése.

- Matematikai alapú ismeretek nyújtása.
- logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.
- a közlekedés szabályainak megismertetése, betartatása.
- tudatos vásárlói szokások alakítása.
- önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása
- a nemzeti, etnikai kisebbségi és a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeinek hagyományainak megismertetése
- a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása
- a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása
- a beszéd és mondatalkotás aktivizálása
- önálló véleményalkotás, döntési képesség elősegítése
- családok bevonása a rendezvényekbe.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és családjáról.
- Ismeri az évszakok nevét és jellemzőiket, megkülönbözteti a napszakokat.
- Ismeri a környezetében gyakran látott növényeket, állatokat, a fejlődésükhöz szükséges feltételeket.
- Ismeri a házi állatokat, vadállatokat, azok hasznát, gondozását, védelmét
- Ismeri a színeket, azok sötétebb és világosabb árnyalatát.
- Tárgyakat, jelenségeket, külső jegyeik rendeltetésük szerint összehasonlítja.
- Képes jól ismert tulajdonság szerint válogatás folytatására, rendezés kiegészítésére, sorba rendezésére.
- Tízíg számol, 10-es számkörben jól tájékozódik, tő-, és sorszámneveket helyesen használ.
- Összehasonlítja nagyság, forma, szín, mennyiség szerint és attól különbözőt létrehoz, vagy egyenlővé tesz.
- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel.
- Képes halmazokat összehasonlítani tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb.
- Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent.
- Helyesen használja a névutókat.
- Alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből egészet kirakni.
- Elsajátítja azokat a magatartási formákat, szokásokat, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges
- Ismeri az élő és élettelen közti különbségeket.
- Ismeri a természeti és társadalmi környezetünk értékeit, annak megóvásában, megtartásában életkorának megfelelően részt vesz.

V.7. Munka jellegű tevékenységek

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű tevékenység a szociális és kognitív képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere.

A munka nem csak a gyermekekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében, mely a kompetencia alapú nevelésben teljeseedik ki.

Cél: A munka iránti tisztelet megalapozása, eredményének megbecsülése. Önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, önbecsülésük, felelősségük alakítása. A gyermeki munka örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységgé váljon.

Munkajellegű tevékenységek

- Önkiszolgálás
- Alkalomszerű munkák
- Naposi munka
- Közösségért végzett munka.

Óvónői feladatok

- Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör alakítása.
- Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekekkel való együttműködés.
- Folyamatos, a gyermekeknek saját magához mérten fejlesztő értékelés.
- Megfelelő eszközök (célszerűség, biztonság) és azok hozzáférhetőségének biztosítása.
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése.
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, leveleinek permetezése, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtatás.
- Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása: etetés, tisztántartás, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről.
- Munkavégzéshez szükséges attitűdök és készségek, képesség tulajdonságok alakítása (önállóság, kitartás, felelősség, céltudatosság, önérvényesítés).
- Saját és mások elismerésére nevelés.
- Tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák gyakorlása (udvariasság, cselekvésre szólítás, kérdés, buzdítás, dicséret, verbális kifejezései).
- Munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak megismerése, ok-okozati összefüggések meglátása, szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzi.
- Étkezés alkalmával helyesen használja a kanalat, kést, villát, merőkanalat, szalvétát.

- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.
- A naposi teendőket önállóan végzi.
- Pontosan megérti mit várunk tőle és azt önállóan teljesíti.
- Bonyolultabb feladatot is örömmel végez el, és annak szervezésében is önálló.
- Tudja gondozni, óvni a környezetében lévő növényeket, állatokat.
- Képes a használati eszközök megóvására, saját testi épségének megőrzésére.

V.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, játékba integrált, jelentős részben utánzásos, spontán, és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A nevelési folyamat egésze, valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán módon tanuljon a gyermek.

A tanulás lehetséges formái

- 5-35 percig tartó csoportos, mikrocsoportos foglalkozások keretében
- a spontán játékos tapasztalatszerzéssel
- a cselekvéses tanulással
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzéssel
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés közben
- a gyakorlati problémamegoldás során
- projekt módszerrel

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Cél: Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése. Olyan jártasságok, készségek, képességek kialakítása, melyek hozzá segítenek az akarati, érzelmi tulajdonságok kialakulásához, elősegítik a fogalmi gondolkodást.

Óvónői feladatok

- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosításával érdeklődésük felkeltése a tapasztalatszerzésre, a megtanulás, a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezésére.

- Tanulást támogató környezet megteremtése, építve a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire, a „Projekt módszer” alkalmazása.
- Motiválás a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítására a közös együttlétben.
- Spontán helyzetek kihasználásával feltételek teremtése a játékos tapasztalatszerzésre.
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel a tanulás segítése.
- Sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységeket kínálása.
- Megfelelő mennyiségű és minőségű segítség biztosítása.
- A gyermekek meglévő tapasztalatainak, ismereteinek újabb tapasztalatokkal és ismeretekkel való bővítése.
- Az életkori és fejlődési sajátosságok figyelembevételével, interaktív tanulási-tanítási módszerekkel a gyermeki személyiség fejlesztése.
- Minden gyermeket önmaga lehetőségeihez mért fejlesztése.
- Differenciált fejlesztés biztosítása (tehetséggondozás, SNI, BTMN).
- Fejlődésük nyomon követés a fejlődési naplóban.
- Változatos mondatszerkesztéssel, a beszélő környezet tiszta, szép kiejtésével példamutatás a követendő beszédre.
- Szokások alakítása utánzásos minta-és modellkövetése magatartással és viselkedéssel.
- Részképeség-lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Észlelése egyre pontosabb, valóság-hű.
- Képes figyelem-összpontosításra.
- Képzleti működése a valósághoz közelít.
- Emlékezetét a reprodukivitás jellemzi.
- Alkalmazza a tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés során megismert új fogalmakat, az analízis-szintézis műveleteit, problémahelyzetekben a megismerési folyamatokat.
- Aktívan részt vesz a probléma és feladatmegoldó helyzetekben, sikeres megoldásra törekszik.
- Beépíti szókincsébe a tanulás során megismert nyelvi fordulatokat, alkalmazza a megismert nyelvi kifejezések eszközeit.
- Élményeit összefüggően elmondja, gondolatait mások számára érthetően kifejező.
- Beszédfegyelme kialakult.
- Képes kooperálni és kitartóan tevékenykedni.
- Következtetéseket von le, ítéleteket alkot, állításokat fogalmaz meg.
- A cselekvő gondolkodástól eljut az alakuló fogalmi gondolkodásig.

VI. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

Pedagógiai célkitűzés:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségének növelése, társadalmi beilleszkedésük segítése.
- Az esélyegyenlőség érdekében minden gyermeknek jár a sajátos bánásmód.
- A gyermekek személyiségének fejlesztése egyéni adottságokból adódó lehetőségeinek figyelembevételével.
- A nevelés, oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.

Alapelvek:

- A gyermeki jogok figyelembevételével a harmonikus személyiségfejlődéshez szükséges feltételek megteremtése.
- A tehetséggondozás, és a felzárkóztatás beépítése nevelőmunkánkba.
- Nagy hangsúlyt fektetünk az integrációra, ill. az inkluzív nevelésre, a gyermekek egyéni fejlesztésére.
- Az erkölcsi és közösségi nevelés szempontjából különös jelentőségű a csoportos élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása.
- Valljuk, hogy mai világunkban elengedhetetlenek a játékos pedagógiai eszközök, az innovatív módszerek, melyek a közvetlen emberi kommunikációt és nevelést segítik elő.

Feladatok:

- A gyermekek megismerése, ismereteik bővítése, fejlődésük mérése, dokumentálása, nyomon követése, készségeik, képességeik további fejlődésének segítése.
- A gyermekközpontú, személyiségközpontú fejlődés segítése, fejlesztés megvalósítása a különböző tevékenységi formákban.
- A tevékenységi és tanulási motivációjuk fejlesztése.
- Az együttnevelés szervezeti kereteinek kialakítása (játékba épített egyéni fejlesztés, folyamatos életszervezés, párhuzamos tevékenység szervezés).
- Az egészséges fejlődésükhöz szükséges nevelési légkör megteremtése.
- Tehetséggondozó, felzárkóztató programok szervezése.
- Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

VI.1. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése

a) Sajátos nevelési igényű gyermekek

Óvodáinkban integráltan, inkluzív nevelési módszerekkel foglalkozunk az egészséges, a tehetséges és a sajátos nevelési igényű gyermekekkel.

Feladatunk a lassabban fejlődő gyermekek egyéni fejlesztése, differenciálással.

Az ellátás során közös elveket, feladatokat és célokat fogalmazunk meg, mely által az óvónő, a gyógypedagógus, logopédus / különféle képzettségű pedagógusok/ feladataira, képességeire építünk. A fejlesztés során az egyénhez igazodunk, azaz a gyermekekre, a

nehézségeik vagy erősségeik feltárására és fejlesztésére törekedve az esélyegyenlőség, a megismerés, a felismerés és a befogadás elvének követésével.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a különbözőség felé fordulás mindenki számára természetessé válik. Cselekvési programunkban az együttműködésre, a segítségnyújtásra, az együttnevelés segítésére törekszünk.

Az óvoda hozzájárul az új értékek megalapozásához, napjaink igényeinek megfelelő értékek megfogalmazásához, beépítéséhez.

Tevékenységrendszerünkkel nyitottabbá tesszük a gyermekeket a világra, a való élet megismerésére. Megalapozzuk az alapvető képességeket, a tapintatot, a megértést egymás iránt és a gyerekek között.

Feladatunk, hogy a más, sajátos nevelési igényű gyermekek szüleit megnyerjük az intézményes nevelés elfogadására.

Célunk a korai felismerés és fejlesztés az inkluzív pedagógia szellemében. Alapdokumentumunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja, a Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének irányelve és a Pedagógiai Programunk. Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló különbségek ellenére minden tagóvodában alkalmazhatók.

A sajátos nevelési igény a gyermekek között fennálló különbségek olyan formája, amely a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét teszi szükségessé. A sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság-együttes, amely az életkori sajátosságokhoz hasonlóan a fogyatékos gyermekek nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének jellegzetes különbségeit fejezi ki.

A különleges gondozási igényű gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével sajátos fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs terápiás célú pedagógiai eljárások és szervezeti megoldások (szakszolgálati ellátás, óvodai csoportba való integrálás) alkalmazása szükséges.

A különleges gondozást igénylő gyermekeink fejlesztése a helyi nevelési programunkon túl más pedagógiai feltételek biztosítását is igényli.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozásban részesüljön.

Fontos, hogy minden gyermekünk az állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön. Arra törekszünk, hogy a korai fejlesztés és gondozás az óvodai nevelésen keresztül biztosítsa a kisgyermek fejlesztését és a családi nevelés segítségét.

A fejlesztéshez szükséges többlétszolgáltatásokat hozzáférhetővé tesszük a gyermekek számára. Programunk célja, hogy a tartalmi szabályozást és a gyermeki sajátosságokat a sajátos nevelési igényű gyermeknél is összhangba hozza. Ne terheljük túl a gyermekeket, illetve a fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg. Az elvárások igazodjanak a saját fejlődési ütemükhöz.

Általános elvek

- Segítjük a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését.
- Sikeres próbálkozásait ösztönözzük. Felkészítjük a környezetet a máságuk elfogadására (gyerekek, szülők, óvodai dolgozók).
- Figyelembe vesszük egyéni sajátosságuk jellegét, súlyosságát, terhelhetőségüket.
- Kiemelt feladatként kezeljük az egyes területen megvalósuló kiemelt teljesítményét.

- A nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. Kialakítjuk a gyermekekben az alkalmazkodó képességet, az akaraterőt, az önállóságra törekvést, az együttműködő képességet, szándékot. Éppen ezért a napi folyamatokban mindig csak annyi segítséget adunk a gyermeknek, hogy önállóan tudjon cselekedni. Mindezt szeretettel, buzdítással, dicsérettel tesszük.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész nap folyamán a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja csoportos, kis-csoportos vagy egyéni formában. A megfelelő megvalósítás érdekében sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztására és alkalmazására törekszünk.
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógy-pedagógiai- orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.
- A multiszenzoriális fejlesztés magában foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztését. Nevelőmunkánkban az egyes sajátossági típusnak megfelelően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt, annak érdekében, hogy a gyermek fejlesztése mit igényel.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

- A testi sajátosságú gyermeknél a mozgásrendszer zavara miatti akadályozottság során figyelembe vesszük a károsodás keletkezését, idejét, formáját, mértékét és területét. Fontos a mozgásos tapasztalatszerzés, valamint az erkölcsi és közösségi nevelés. Kiemelt feladatunk a speciális, egyénre szabott eszközök kipróbálása, azok használatának segítése, a megtanult mozgások alkalmazása, gyakoroltatása.
- Biztosítanunk kell az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás és életteret a gyermekeknek, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe építjük be. Az elsajátított mozgásmintákat az egész nap folyamán alkalmazzuk.
- Az enyhe értelmi nevelési igényű kisgyermek fejlesztésében meghatározó az egészséges korúakkal történő együttnevelés. Előtérbe helyezzük a spontán tanulást a társakkal történő együttműködést. Arra törekszünk, hogy a szükségletei szerint folyamatos gyógy-pedagógiai megsegítésről gondoskodjunk annak érdekében, hogy a tankötelezettségi korra elérje az iskolai alkalmasságot, amellyel tanulmányait elkezdheti. Készüljön vizsgálati diagnózis a speciális iskolába kerülő gyermekekről.
- Enyhébb fokban hallássérült, nagyothalló gyermeknél hangsúlyt kap a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a beszédérthetőség javítása. Hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a szituatív beszéd alkalmazása, a beszédérthetőség folyamatos javítása.
- A látási sajátosságú gyermek esetén a gyengén látók esetében segítjük a közös játékban való részvételt, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a rendszeret kialakítása. Figyelembe kell vennünk a gyermek terhelhetőségének korlátait.
- A nehezen beszélő gyermek esetén, ha a gyermek beszédhibához csatlakozó tanulási és magatartási zavara eltérően fejlődik, akkor a fejlesztést speciális terápiák alkalmazásával valósítjuk meg, különösen ügyelve az anyanyelvi fejlettség szintjére, a beszédhangok ejtésére.

- Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozza meg a tanulási zavarok megelőzését.

Egyéb feladataink

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének kultúrája megköveteli tőlünk, hogy a speciális igények elismerést nyerjenek. Feladatunk, hogy már kisgyermekkorban ráirányítsuk a gyermek figyelmét arra, hogy a „más” személyeket fokozott figyelem vegye körül.
- Törekszünk arra, hogy óvodáskorban váljon természetessé a másság kezelése, az előítéletek csökkentése. Ha ezt természetes módon építjük be a pedagógiai munka napi gyakorlatába, akkor a magasabb szintű értékek közvetítésére vállalkozunk. Erre tanítjuk és neveljük az óvodás gyermekeinket is.
- Sajátos nevelési igényű pedagógiai programunkat beépítjük a helyi nevelési programunkba, azzal a céllal, hogy megfelelő ellátásban részesüljön minden gyermekünk attól kezdődően, hogy a másságát megállapították.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek feladatellátása az alapító okiratban van szabályozva.
- A vizsgálatot és szakvéleményt a területileg illetékes Nevelési Tanácsadó, illetve a BKMÖ Tanulási Képességet Vizsgáló 2. számú Szakértői és Rehabilitációs Bizottság készíti el. A vizsgálathoz szükséges a szülő beleegyezése.

b) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

A tanulási zavar jellegzetes tünete, a figyelem zavarai, ami lehet nehezen rögzíthető figyelem éppúgy, mint letapadó. Előfordul, hogy a figyelem szelektáló funkciója nem működik megfelelően. Zavar keletkezhet az érzékelésben, ill. a motorikum területén, ami szintén tanulási nehézséghez vezet. A tanulási nehézségekből kialakulhatnak viselkedési rendellenességek, amelyek valójában stratégiák a kudarcok kezelésére (bohóckodó, nyafogó, szélsőséges érzelmi reakciót adó), de a gyermek testi tüneteket is produkálhat másodlagosan. A tanulási nehézséget általában több ok együttes hatása okozza. Hozzájárulhatnak társadalmi okok, káros szokások, (túl sok televízió nézés), de lehet genetikai háttere is. Az okok között szerepelhetnek lelki eredetűek is: traumák, önértékelési zavarok, szülő-gyerek kapcsolatban fennálló, ill. más családi problémák, pedagógussal való konfliktus.

Ezen okok következtében:

- az idegrendszeri struktúrák érése lelassul,
- egyes részterületein lemarad,
- az egyes területek közötti kapcsolat nem alakul ki, vagy labilis marad,
- hibás kapcsolatok jönnek létre.

Az óvodapedagógus feladata:

- Egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett kötetlen és kötelező tanulási helyzet létrehozása.

- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutatkozó részképességbeli hiányosságok pótlása.

A fejlesztőpedagógus feladata

- Hospitálás alkalmával megfigyeli a gyermeket különböző tevékenységei során.
- A szűrések elvégzése után, konzultál az óvodapedagógusokkal, logopédussal, pszichológussal a feladatok pontos meghatározása érdekében.
- A fejlesztés fő indikációja az életkor és a tünet súlyossága.
- Az ismeret elsajátítás folyamatát gátló gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése.
- A hatékony beépüléshez szükséges jártasságok, készségek kialakítása, ill. megerősítése.
- Motiváció felkeltése, növelése.
- A jó magatartás erősítése.
- Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- A gyermek alkalmazkodásának, kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.
- Együttműködés a családdal és a szakemberekkel.

Egyéb feladatok:

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése, a fejlesztő és óvodapedagógusok feladata.
- A gyermekek fejlesztése integrált keretek között valósul meg, a fejlesztők munkáját az óvoda gyógypedagógusa segíti és mentorálja.
- A fejlesztő foglalkozásokat a szakvéleményben megfogalmazottak szerint valósítjuk meg, melynek felelőse az intézményvezető, a tagóvoda vezetők és a gyógypedagógus.
- A fejlesztés tervezését, dokumentálását a Nevelési Tanácsadó ellenőrzi. (Törvényi szabályozás)

c) Kiemelten tehetséges gyermekek (tehetségsegítés)

A speciális képesség az alkotóképesség és a kreativitás, fejlesztése tehetséggondozás alapja. Az alkotóképesség fejlesztését tevékenykedtetéssel, cselekedtetéssel valósítjuk meg.

A tehetségfejlesztési programjainkkal óvodai életünket gazdagítjuk. Négy óvodánkban működik tehetségműhely, melyek a mozgás, a vizuális nevelés, az anyanyelvi nevelés és a környezeti nevelés terén segítik a tehetségígéretes gyermekek fejlesztését.

Programunk legfontosabb célkitűzései:

- kiemelkedő képességű kreatív gyermekek felfedezése, személyiségül optimális fejlesztése
- a tehetséges gyermekek erős oldalának támogatása a gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek diagnosztizálása, fejlesztésének megtervezése, dokumentálása

- nevelési területek átfogó fejlesztése
- elfogadó, a személyiség fejlődést segítő légkör kialakítása

Feladatunk a tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulásainak felismerése, melyek megjelennek:

- az intellektuális képességekben (szókincs, emlékezet, gondolkodás, kreativitás)
- a speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
- a viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)

Valamint:

- ösztönözni, motiválni a kreativitásukat
- kielégíteni alkotó szükségletüket
- az elkallódás elhárítása
- a harmonikus fejlesztés
- a szülő segítése gyermeke megértésében, nevelésében.

Az egyénre szabott személyiség fejlesztés, a differenciálás alkalmazásával valósul meg. A differenciált feladat megoldások közben a gyermekek felismerik saját képességeinket, saját értékeiket, ezáltal erősödik a pozitív én-tudatuk.

Az esélyegyenlőség biztosítása során változatos tevékenységek felkínálásával a HH és HHH gyermekekben is felkutatjuk, kibontakoztatjuk a tehetség csíráit és bevonjuk a tehetséggondozó programjainkba, tehetségműhelyeinkbe.

d) A hátrányos helyzetű gyermek

A gyermek családi körülményeiből, születési adottságaiból eredő hátrányainak leküzdését, az esélyegyenlőség minél nagyobb mérvű megvalósítását sokféle szociális, és nevelési feladat megoldásával kell segíteni.

Tájékozódás, információszerzés a gyermek fejlődését befolyásoló tényezőkről:

- a gyermek születési körülményeiről, csecsemőkori neveléséről, óvodakészültségéről
- a család lakás- és életkörülményeiről
- a család és az óvoda kapcsolatáról
- a gyermek adottságairól, egészségi állapotáról (testi, mentális)
- az intézményes nevelésbe való beszoktatás tapasztalatairól

A hátrányos helyzet kezelésének szinterei:

- nyugodt, derűs légkörben zajló szabad játék (gyakorló, konstruáló és szerepjáték)
- a gyermek spontán érdeklődésére építő kötetlen és kötött óvodai foglalkozások a csoportszobában és a szabadban

- a gyermek egyéni szükségletét kielégítő, a napirendben rugalmasan szervezett étkezések
- kiegyensúlyozott, nyugodt légkörű pihenőidő
- logopédiai és fejlesztőfoglalkozások
- kirándulások, gyermekszínházi előadások
- óvodai ünnepek.

A hátrányos helyzet pedagógiai szempontból

A hátrányos helyzet anyagi szempontból és érzelmi szempontból is adódhat. A hátrányos helyzetű gyerekek elemi alapkészségeik fejlettsége már az óvodában jelentősen elmarad a kedvező körülmények között nevelkedő társaikéhoz képest, motiváltságuk alacsonyabb társaikénál.

Hátrányos helyzetűnek tekintendő a gyerek, ha helyzete a szokásosnál nehezebb körülményeket mutat, ami kihathat személyiségfejlődésére, tanulására, életminőségére.

Ezek a gyerekek gyakran fáradtan, kialvatlanul, éhesen, nem megfelelő tisztasági állapotban érkeznek óvodába, de csak úgy „isszák” magukba az információkat. Nagyon fontos a tevékenységekbe épített szociális mintaadás, a beszélgetések alkalmával gyarapodó szókincs.

A környezetkárosító hatása megnyilvánulhat:

- a testi fejlődésben
- az értelmi fejlődésben
- az érzelmi élet zavarában
- az erkölcsi élet zavarában

A környezeti ártalom okai:

- ingerszegény környezet
- elhanyagoltság
- hibás nevelés
- gazdasági szegénység

e) A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Célunk:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének megvalósítása, az esélyegyenlőség biztosítása.
- A közösségbe való beilleszkedés segítése.
- A családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentése, a lemaradások folyamatos kompenzálása.
- Bátorító nevelés az emberi kapcsolatok kialakításában. Felelősségérzet, feladattudat kialakítása a gyermekekben.

A pedagógiai munka kiemelt területei

Egyéni képességfejlesztés, mely mindig az egyes gyermek aktuális fejlettségéhez igazodik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének megvalósítása, az esélyegyenlőség biztosítása. Sajátos nevelési igényű gyermekek, részképesség

problémával küzdőgyermek részére egyénre szabott fejlesztő programot dolgozunk ki.

A célokból adódó feladatok:

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szocializációjának segítése.

HHH gyerekek óvodáztatásának segítése.

Jó kapcsolat kialakítása a szülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez.

A gyerekek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése.

Bátorító nevelés megjelenése az emberi kapcsolatokban.

Kölcsönös tiszteleten, feltétel nélküli szereteten alapuló kapcsolat kialakítása.

VI.2. Az óvodai fejlesztő program megszervezése

Célunk

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program segítése az óvodás gyermek fejlődését.
- Az óvodai fejlesztő programot külön jogszabályban erre kijelölt szervezetek között együttműködési megállapodás alapján a szervezet szakmai támogatásával szervezzük meg.
- A fejlesztő programban halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű gyermekek is részt vehetnek.
- A fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján történik. A fejlesztés ütemét, előrehaladását, valamint az ezeket hátráltató okokat rendszeres időközönként (3 havonta) értékeljük.
- Az értékelését meghívjuk a gyermek szülőjét, indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság valamint a nevelési tanácsadást végző szakszolgálat képviselőjét.

VII. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Óvodai nevelésünk hosszú távú célja a gyermekek egészségnevelésének, testi-lelki és szociális fejlődésének elősegítése. Személyi, és tárgyi környezetünkkel elősegítjük azoknak a pozitív magatartásoknak szokásoknak a kialakulását, melyek az egészség megőrzését biztosítják.

Feladatunk az erre vonatkozó szokásrendszer megalapozása.

Az egészségnevelés az óvodai élet valamennyi területén (játék, munka, tanulás) megjelenik, így segíti a célok megvalósulását. A pedagógusok, felnőttek, szülők életvitelükkel példát nyújtanak, ösztönző erővel hatnak a szokások kialakulásához.

A környezeti és személyi higiénia kiválóságára, az óvodai gyermekbalesetek elkerülésére mindenkor törekszünk.

Egészségnevelés

Az egészségnevelésnek hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a gyermekek az egészséges életvitelhez megfelelő ösztönzést kapjanak és az arra irányuló gyakorlati készségeik, helyes életviteli szokásaik kialakuljanak.

Cél: Az óvodai élet minden területén elősegíteni azoknak a pozitív szokásoknak a kialakítását, amelyek az egészség megőrzését biztosítják és a gyermekek egészségi állapotát javítják.

Alapelveink:

- Az egészséges táplálkozáshoz szükséges feltételek biztosítása: vitaminokban gazdag ételek, napi zöldség és gyümölcsfogyasztás, tej és liszt érzékeny gyermekek számára külön ételek.
- Megalapozzuk az egészséges életvitel szokásait.
- Higiéniai feltételek megteremtésével, a gyermekbetegségek megelőzése. Sószoa használatának biztosítása.
- Rendszeres fogápolás, szűrés
- Rendszeres, szabad mozgás biztosítása teremben és a friss levegőn.
- Prevenációs eljárások alkalmazása: tartásjavítás, lábtorna, úszás
- Gyermekbetegségek megelőzése - sószoa rendszeres használata
- Egészségnevelési előadások, tájékoztatások szülőknek (védőnő, gyermekorvos, mentőápoló, diabetikus előadása, ortopédiai vizsgálat)
- **„Jó gyakorlatainkban”**, a hozzájuk kapcsolódó programokban is valósuljanak meg az egészségnevelés céljai, feladatai.

Egészségvédelmi programok:

- Egészség hete
- Sportnapok
- Szív kincsesláda program
- Dohányzás megelőző program
- Autómenetes nap
- Paprika futás
- Kirándulások

Családi élet és kapcsolatok

- Családi napok
- Nagyszülők napja
- Közös családi kirándulások

Balesetmegelőzés; napi rendszerességgel, séták, kirándulások előtt udvari játék során.

Környezeti nevelési elvek

Az ember a természet része, csak akkor van esélye a boldogulásra, ha együttműködik környezetével és nem uralkodni akar felette.

A környezeti nevelés akkor eredményes, ha az egész személyiséget áthatja, ha felkelti az érdeklődést, a kíváncsiságot, ha kibontakoztatja a képzeletet, időt enged a rácsodálkozásra, és a természet szépségeinek élvezetére.

Cél: az óvodás gyermek környezettudatos magatartásának kialakítása és a környezetért felelős életvitel elősegítése, a természet szeretetére, védelmére nevelés.

Alapelveink:

Elősegíteni:

- a pozitív attitűdök kialakítását (szeretet, tisztelet, empátia, alázat a természet iránt, felelősség, mértékletesség)
- természet harmóniájának megőrzését, fenntartását, védelmét.
- ökológiai kultúra fejlesztését
- természet törvényeinek betartását, lehető legkisebb mértékű károsítását
- az energiával való takarékoskodást
- szülőföld kultúrájának, hagyományainak, védelmét-„**Jó gyakorlatok**” megvalósításával.
- a „**Jó gyakorlatok**” segítségével a természettudományos gondolkodás megalapozását.

VIII. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Óvodáinkban a gyermekek szociális háttere igen különböző. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk a nehéz anyagi lehetőségekkel bíró, a több gyermeket nevelő és a csonka családok igényeit is. Különösen nagy a felelősségünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatásában, nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetését is magában hordja.

Feladatunk: hogy megismerjük minden gyermek családi körülményeit, szociális helyzetét, feltárjuk hátrányos helyzetének okait. Segítséget nyújtunk a beilleszkedéséhez és eredményes óvodai szocializációjához.

A hátrányos helyzet okai lehetnek a család anyagi körülményei, egészségi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje, a család lakhelye és környezete és a családtagok száma is.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- Az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelős folyamatosan figyelemmel kísérik a család szociális helyzetének alakulását.
- Szükség esetén szakember vagy hatóság segítségét kérik.

- Az anyagi támogatás lehetőségeinek igénybevételében folyamatosan segítséget nyújtanak.
- A gyermekek szociális képességének fejlesztését (együttműködés, belső harmónia, önbizalom, saját képességekről való tudás, empátia, konfliktuskezelés, felelősségvállalás) segítik, mely az együttélés alapjainak megteremtéséig szolgálja.
- Együttműködések partneri kapcsolatokat erősítünk lehetséges támogató szolgálatokkal. Azokkal, melyek a gyermek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, illetve a gyermeknek szolgáltatásokat biztosítanak.
- A fejlesztést segítő eszközök folyamatos bővítésére törekszünk (logikai készség fejlesztők, finommotorikát, térlátást fejlesztő eszközök)
- Kialakítjuk a kooperatív, differenciált tanulásszervezéshez szükséges feltételeket. Az alkotás örömeinek átéléséhez segítjük a gyermekeket.
- Támogatjuk a sport, kulturális és az egészséges életmóddal kapcsolatos rendezvényeken való részvételt.
- Játsházákat, sportdélutánokat szervezünk a szülők aktív részvételére.
- Óvodai fejlesztő program megszervezése.
- „**Jó gyakorlatok**” segítik a hátrányos helyzetből adódó lemaradások kompenzálását. Olyan módszerek alkalmazása, mint a drámapedagógia, mozgásfejlesztés, stb., alkalmazásával segítjük a beilleszkedést, a gyermekek egyéni fejlesztését, a családokat pedig bevonjuk az óvodai életbe.

IX. A gyermek esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdításának alapja, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz.

Minden általunk ellátott gyermek hozzájusson olyan szolgáltatáshoz, mely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük

- Az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, felvételi kérelmek elbírálása, a gyermek csoportba való elhelyezése során.
- A nevelés követelményeinek megállapítása során.
- Az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során.
- A nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.
- Mulasztásból adódó hiányosságok pótlása során.
- Iskolába lépésre való felkészítés során.
- Tehetségsegítő, fejlesztő és felzárkóztató foglalkoztatásokban.
- A gyermeki jogok gyakorlása során.
- Vallási, kisebbségi vagy nemzetiségi oktatás igénybevételi lehetősége során.

Az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódásához tartozó esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód biztosításával összefüggő feladataink:

- A kötelező foglalkozások alól történő felmentési kérelmek elbírálása. Elbírálás előtt a gyermekjóléti szolgálat véleményének beszerzése.
- Pedagógus továbbképzés tudatos irányítása – szakirányú képzések elősegítése.
- Óvoda eszközeinek, felszereléseinek összevetése a jogszabályi követelményekkel. Eszközpótlási fejlesztési program összeállítása.
- Az iskolai oktatásra történő felkészítés során a felkészítő, fejlesztő foglalkozások iránybevételei lehetőségének megteremtése, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek számára is biztosítsuk a nyugodt felkészítés lehetőségét.
- Biztosítjuk minden 3 életévet betöltött gyermek óvodai elhelyezését.
- A minőségi neveléshez, oktatáshoz való egyenlő hozzáférést a „Jó gyakorlatok”-ban való szabad részvétellel segítjük.
- A „Jó gyakorlatok” célja: az anyanyelvi, a néphagyomány a mozgáskultúra és környezeti értékeink ápolása, átörökítése a családok aktív közreműködésével. A különböző „Jó gyakorlatok” eredményesen segítik a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok kompenzálását.
- A hátrányos helyzetű de tehetséges gyermekek számára biztosítjuk a tehetségműhelyek munkájába való bekapcsolódását. Tehetség műhelyeink az alábbi területen működnek: mozgásfejlesztés, anyanyelvi nevelés, vizuális nevelés, környezeti nevelés.

Intenzív rehabilitációs óvodai csoport működtetése

- A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, közösségbe való beillesztését segíti a részleges integráció keretében működő rehabilitációs óvodai csoport megszervezése.
- A gyermekek meghatározott időben (délelőtti órákban) fejlesztő pedagógusi és gyógypedagógusi irányítással külön csoportban-, a nap többi részét együtt-, a saját befogadó óvodájában integráltan töltik.
- Az intenzív rehabilitációs óvodai csoport működésében az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (EGYMI) helyi gyógypedagógusai biztosítják a szakmai szolgáltatást a köznevelési fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.
- Az integráltan fejlesztett gyermekek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs ellátást, melyre a Szakértői Bizottság javaslatot tesz.

Az alkalmazott terápiaiak:

beszéd - mozgás - zene - kutyaterápia

A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában érvényesül a rehabilitációs szemlélet és a sérülés-specifikus eljárások alkalmazása. Ez alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, és az egyéni fejlődési sajátosságaihoz.

A rehabilitációs nevelésben, fejlesztésben résztvevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia) és a fejlesztéshez szükséges képességekkel rendelkező-, gyógy- és fejlesztő pedagógusok az individuális fejlesztéseket részesítik előnyben:

- Minden gyermek számára egyéni fejlesztési tervet készítenek, a diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik a terápiákba.
- Kapcsolatot tartanak a befogadó óvodák pedagógusaival, segítik számukra a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kísérik a gyermek haladását.
- Javaslatot tesznek a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására, és az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerválasztásokra.
- Segítséget nyújtanak a szükséges speciális eszközök kiválasztásában, beszerzésében.
- Segítik a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában a befogadó óvodákat.
- Kapcsolatot tartanak a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.
- Részt vesznek a befogadó közösség felkészítésében.
- Az intenzív rehabilitációs óvodai csoport nagymértékben segíti a gyermek beilleszkedését, biztosítja az egyenlő hozzáférést a foglalkozásokhoz és elősegíti a gyermekek önmagukhoz mért maximális fejlődését.
- Külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

X. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Óvodai gyermekvédelmi munkánkat alapvetően az 2011. évi CXCV. törvény a köznevelésről, az 1997. évi törvény a Gyermekvédelemről és a Gyámügyi Igazgatásról (a törvény módosítása) valamint a 11/1994. évi (június 8.) Miniszteri rendelet határozza meg.

Pedagógiai programunkban kiemelt helyet és szerepet tölt be a gyermekvédelmi munka. Az említett törvények meghatározzák tevékenységünk célját, feladatait, az intézményvezető felelősségét, a pedagógusok kötelességét.

Intézményünk védelembe veszi azokat a hozzánk kerülő gyermekeket, akik pszichés, mentális, szociális, egészségügyi problémákkal küzdenek. A gyermekvédelmi státusoknak megfelelően, a törvényi szabályozást figyelembe véve igyekszünk kielégíteni szociális, egészségügyi, mentálhigiénés, nevelési, oktatási szükségleteiket.

Gyermekvédelmi munkánk sarkalatos pontja a családvédelem, a családok segítségével a gyermeki jogok maradéktalan biztosítása, valamint az esélyegyenlőség megteremtése.

Kiemelt gondoskodásra, védelemre szorultak státusai

- Veszélyeztetett gyermek az, akinek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő, vagy a gondoskodó környezet nem biztosítja.
- Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei miatt a jegyző védelembe vesz, illetve rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult.
- A sajátos nevelési igényű (SNI) szakértői és rehabilitációs bizottság határozata alapján a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos zavarával küzd. (ellátásuk gyógypedagógus, konduktor, pszichológus, pedagógiai asszisztens által történik).
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM) Nevelési Tanácsadó Bizottság szakvéleménye alapján, a fejlesztés az óvodai nevelés keretében.

ben valósítható meg, fejlesztő óvodapedagógus által, a nevelési tanácsadó ellenőrzése mellett.

- Krónikus betegségben szenvedő gyermek (allergia, szívbetegség, egyéb) orvosi igazolás szükséges. az óvoda gyermekorvosát tájékoztatni kell, 50%-os étkezési támogatásra jogosult.
- Azon gyermek, aki 3, vagy több gyermekes családban él, 50%-os étkezési támogatásra jogosult, szülői igazolás ellenében.
- A migráns gyermekek számára biztosítani kell önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, integráció lehetőségét, az emberi jogok, gyermek jogok és az alapvető szabadságjogok védelmét.

Célunk

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak maradéktalan biztosítása, az inkluzív, előítéletektől mentes óvodai nevelésen keresztül.
- Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség megteremtése az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- Általános prevenció, a gyermekvédelmi törvény szellemiségének és előírásának megfelelően.
- Az esélyegyenlőség előremozdítása az intézmény minden tevékenysége során (beiratkozás, egyéni fejlesztés, ismeretközlés gyakorlatában óvodai programok kiválasztásában, iskolai továbbhaladás előkészítésében)
- Biztosítjuk a szegregáció mentességet, az előítéletektől mentes, az egyenlő bánásmód elveinek teljes körű érvényesítését.

Főbb alapelveink érvényesítése

- Bizalom erősítése, kölcsönös együttműködés, korrekt tájékoztatás (szülők, társszervezetek, óvoda).
- A gyermek státusából eredő jogok, kedvezmények, előítéletektől mentes bánásmód, egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Az óvoda dolgozóinak összehangolt gyermekvédelmi munkája: óvónő-óvónő, óvónő-dajka, óvónő-gyógypedagógus, óvónő-fejlesztő pedagógus, vezetés tájékoztatása.
- Az óvoda, mint gyermekvédelmi jelzőrendszer konstruktív kapcsolattartásra törekszik a társszervezetekkel (Gyámhatóság, Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Szolgálat. ÁNTSZ, gyermekorvos, Védőnő szolgálat Cigány Kisebbségi Önkormányzat CKÖ).
- Törvényi háttér ismerete, alkalmazása.

A gyermek és ifjúság védelemmel kapcsolatos feladataink

Óvodavezető és tagóvoda vezető feladata

- a gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása, gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatok, kompetenciák kijelölése nevelőtestületi szinten
- a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő munkájának segítése
- bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal, családok segítése, tájékoztatása
- a törvények és rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása

- óvó-védő, baleset megelőzési intézkedések rögzítése a házirendben is
- a támogatások lehetőségeinek megismertetése, dokumentálása, óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- a gyermekek érdekeinek védelme, képviselése, a gyermeki jogok érvényesülésének figyelemmel kísérése
- gyermekvédelmi terv készítése
- nyilvántartás naprakész vezetése
- gyermekvédelmi feladatok, tevékenységek összehangolása az óvodapedagógusok között
- pedagógiai eszközökkel és tanácsadással a szülők, óvónők segítése a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémák megoldásában
- anyagi gondokkal küzdő családok támogatására az óvodavezető tájékoztatása a térítési díj csökkentése érdekében
- a szülők figyelmének felhívása az igényelhető, igénybe vehető támogatásokra, az újra igénylés határidejének lejárata
- szükség szerint Gyermekjóléti Szolgálat, családgondozó, védőnő segítségét igényli
- részvétel a jelzőrendszeri üléseken, szakmai továbbképzéseken, esetkonferenciákon.

Óvodapedagógus feladata:

- a gyermekek mindenekfelett álló érdekének képviselése
- az óvodapedagógus befogadó, támogató attitűdje
- a gyermekek megismerése (anamnézis), fejlődésének nyomon követése, fejlesztése, személyiségéhez igazodó pedagógiai intézkedésekkel, az egyenlő hozzáférés biztosításával
- a gyermekek szociokulturális környezetének korrekt megállapítása, a családok sajátosságainak megismerése és az együttműködés során az intervenciók gyakorlata alkalmazása
- a gyermekvédelmi státusz pontos meghatározása, jogosultságok megállapítása a törvény előírásának megfelelően
- hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek nevelésének kompenzálása az esélyegyenlőség megteremtésével
- nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integrációt
- naprakész adatfeldolgozás, nyilvántartás, (fejlődési napló, gyermekvédelmi munkaterv, felvételi és mulasztási napló)
- kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás, valamint kooperatív együttműködés a társintézményekkel, óvodavezetővel, jegyzővel, hatósággal, szakszolgálattal
- Kölcsönös tiszteleten alapuló szülő-pedagógus partnerkapcsolat kialakítása, melyben a családi nevelés elsődlegességét hangsúlyozza az óvoda.
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatkörök, hatáskörök pontos ismerete és a feladat iránti maximális elkötelezettség
- hatékony információáramlás, szakszerű tájékoztatás, összehangolt munka
- konkrét intézkedési feladatok és felelősök meghatározása, elemző értékelés
- prevenciók gyermekvédelmi munka ellátása a nevelőmunkában

- hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- esélyegyenlőség megteremtése differenciált, tudatos nevelő munkával
- fejlődési napló vezetése minden gyermekről, felzárkóztatás és tehetséggondozás tervezése
- baleset megelőzési feladatok megjelölése.

XI. NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS

XI.1. Német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű csoport programja

A gyermekek érzelmeire építve megalapozzuk a német nemzetiségi nyelvhez, a magyarországi németek kultúrájához való kötődést és az identitástudat kialakítását. A német nemzetiségi neveléssel erősítjük a kreatív gondolkodást, mellyel olyan képességterületeket fejlesztünk, mint a képzelőerő, alkotóerő. Szociális, személyes, olyan interkulturális képességeket erősítő attitűdöket alakítunk ki: önfegyelem, nyitottság, empátia, türelem, önérvényesítés, a többségi,- és kisebbségi kulturális értékek tiszteletben tartása, nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti kíváncsiság ébrentartása. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket igényel, mint a közvetítés és mások kultúrájának megértése.

Helyzetkép

Az urbanizáció során városunkba települt német származású szülők kérésére, a Művelődési Minisztérium engedélye alapján egy kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű csoportot működtetünk. A szülők fontosnak tartják a kultúra átörökítését, de a nyelvhasználat rég elkopott. Néhány szülő valamilyen szinten beszéli a nemzetiség nyelvét. Ennek ismeretében a nyelv gyakorlásában nem nagyon számíthatunk a családok segítségére, mert hiányzik a nyelvi környezet, de támogatást adnak a gyermekek identitásának alakításában, a hagyományok ápolásában. Az óvodánkba érkező gyermekek nyelvismerettel nem rendelkeznek. Ebből kiindulva kell az iskolába való nyelvi előkészítést megalapoznunk.

A program alapelvei

- A 3-6-7 éves gyermekek együttnevelése pozitív hatású a gyermeki személyiség sokoldalú fejlődésére, illetve a nyelvi fejlesztésre.
- A szabad játéktevékenység feltételeinek biztosítása által eredményesen valósul meg a spontán német nyelvi fejlesztés, melynek használata elsőbbséget élvez.
- Az óvodapedagógusok támogató, segítő, elfogadó attitűdje mintát jelent a gyermekek számára, biztonságérzetüket növeli.
- A szeretetteljes, biztosságot nyújtó nyelvi környezet megteremtése általbiztosított a gyerekek magas színvonalú nevelése.
- A magyarországi németek kultúrájával, hagyományaival, életformájával való megismerkedés során a gyerekek lehetőséget kapnak arra, hogy a mindennapok során megélik a német nyelvet.

- A német nyelvű nevelés érdekében az óvoda nyitott intézmény.
- A német nyelv elsajátítása érdekében az óvodapedagógusok szorosan együttműködnek a családokkal.

Gyermekkép

- A német nemzetiségi kétnyelvű nevelés befogadó, nemcsak a német nemzetiségi származásúak számára, hanem minden gyermeknek biztosítja az egyenlő hozzáférést.
- A gyermeknyelv iránti pozitív beállítódása élményszerű, tevékenységbe ágyazott nyelvi helyzetek által alakuljon.
- A gyermek kíváncsisága, új iránti fogékonysága révén aktívan vegyen részt a spontán, illetve az irányított nyelv-elsajátítást támogató tevékenységekben.
- Legyenek vidámak, kiegyensúlyozottak, érezzék biztonságban magukat a kétnyelvű környezetben.
- A korai kétnyelvűség mutakozzon meg a problémamegoldó gondolkodás, az alkalmazkodóképesség és a kreativitás fejlődésében.
- Ismerjék és ragaszkodjanak a német nemzetiség szokásaihoz, hagyományaihoz, szűkebb – tágabb környezetükhöz.
- Alakuljon ki nemzeti identitástudatuk.
- A korai kétnyelvűség ne adjon helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A német nemzetiségi óvodai nevelés célja és feladata

Gyermekeinknek életkori sajátosságait és egyéni fejlettségét figyelembe véve az óvónő és gyermek közötti meghitt, szeretetteljes kapcsolat segítse elő a német nyelv játékos elsajátítását. Derűs, nyugodt légkörben érjük el, hogy a nemzetiség értékeihez kötődjenek, figyeljenek annak hagyományaira, zenéjére.

A nemzetiségi óvodai nevelésben:

- olyan nyelvi környezetet biztosítunk a gyerekek számára, ahol a nyelvelsajátítás élményeken alapul.
- ápoljuk és fejlesztjük a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat, szokásokat.
- felkészítjük gyermekeinket a német nyelv iskolai tanulására.
- segítjük az identitástudat kialakítását és fejlesztését.

Olyan közvetlen, bizalmas kapcsolatban álljunk gyermekeinkkel, hogy tőlünk mindenfajta ismeretanyagot elfogadjanak a kisebbség nyelvével és kultúrájával kapcsolatban. Tekintettel arra, hogy az óvodánkba kerülő gyermekeknek semmilyen szintű nyelvismeretük nincs, nagyon óvatosan kell a nyelvet bevezetni, a különbözőséget elfogadtatni a csoporttal.

Különböző szituációkban, a nap folyamán bárhol és bármikor lehetőséget kell teremtenünk az utánaóráson alapuló nyelvelsajátításra, gyakoroltatni a megismert kifejezéseket, dalokat, verseket, játékokat. Szeressék meg a nyelvet, kommunikáljanak, majd bizonyos

szituációkban vállalják a válaszadó szerepét! Legyen bennük öntudat, hogy nemzetiségükben jól érezzék magukat.

A német témaköröket a magyar nyelvű programra tervezzük, azzal párhuzamosan haladunk, tervezésünket jól átgondolva készítjük el. Heti- és napi rendünk rugalmas, a cél érdekében mindig megváltoztatható. Minden kínálkozó alkalmat megragadunk a nyelv gyakorlására, az anyanemzet kultúrájának átörökítésére.

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- Óvodai csoportunkban nemzetiségi óvodai nevelésben részesülő gyermekeknek legalább a teljes óvodai élet 50 %-ában biztosítjuk a kétnyelvű óvodai nevelést.
- A kiscsoportba kerülő gyermekekkel a befogadási időszak után megkezdjük a német mondókák, dalok, udvariassági kifejezések használatát. Nagycsoport végére jól kell kommunikálniuk, a közvetítő és válaszadó szerepét is fel kell vállalniuk.
- A csoportban kettő német nemzetiségi óvónői diplomával rendelkező pedagógus ismeri a német nyelv szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait.
- A csoport életét Rosa Mammel: Empfehlungen zur Förderung der deutschen Sprache c. illetve Theresia Talabér: Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache c. utasítása, javaslatai alapján németül is megszervezzük. A gondozásban résztvevő felnőttek – az óvónőn kívül – nem beszélnek a német nyelvet, de a gyermekekkel együtt megtanulnak kommunikálni. Óvónőjük a beszéd és a nyelv közvetítője. Őt utánozzák, az ő szavait ismétlik, s e minta alapján beszélnek. Az óvónővel való viszonyuk meghatározza az érzelmi kötődést a nyelvhez is: csak akkor lehet pozitív, ha óvónőjük pozitív személyiség a gyermek számára. A két óvónő között létrejöhét a német nyelvű dialógus, mellyel újabb beszédmodellt mutathatnak a gyermekeknek. Az irodalmi német mellett egyikük beszél a hajósi tájnyelvet. A dialektust a gyermekekkel nem beszél, mert a családokban – származástól függően – különböző tájnyelvek fordulnak elő (Harta, Hajós, Császártöltés, Nemesnádudvar). Csak hagyományápolás céljából 1-1 mondóka, vers, dal erejéig tanítja a hajósi sváb nyelvet.
- A szülők nagyszülők segítségét igénybe vesszük a szokások és hagyományok ápolása érdekében; a tőlük kapott anyagokat gyűjtjük. Kapcsolatot tartunk a Kertvárosi Általános Iskola német nemzetiségi nyelvoktató 1. osztályával, a hajósi és a hartai óvodával, ahol már évtizedes hagyományai vannak a német kisebbségi nevelésnek, Ezzel is szeretnénk az identitástudatot megalapozni, a hagyományápolást és a gyermekek nyelvi kultúráját fejleszteni. Sok segítséget kapunk a Német Önkormányzattól is.
- A csoportban lévő eszközök mellett speciális eszközeink is vannak. Német nyelvű képeskönyvek, mesekönyvek, kazetták, dominók és képességfejlesztő játéka-

ink vannak. Kasper-bábunk és barátai – főleg állatok - csak németül tudnak. Egy hajósi nénitől ajándékba kapott, népviseletbe öltöztetett babánk, a „Deutsche Puppe” ugyancsak nem ért magyarul.

- Csoportunkban egy falon helyeztük el a hajósi svábok életmódját, szokásait, hagyományait bemutató képeket és tárgyi emlékeket.

A nemzetiségi óvodai nevelés tevékenységformái

A kisebbségi nyelvi nevelésben a spontán, szabad játéknak kiemelt szerepe van. A személyes, a kognitív, szociális és speciális képességekre építve az óvoda gyermek önállóan választhatja meg játéktémáit, kielégítheti kíváncsiságát, szabadon tevékenykedik a maga, illetve társaival kialakított szabályok szerint. Olyan fontos kompetenciaterületek fejlődnek ezáltal, mint a rugalmasság, nyitottság és kiegyensúlyozottság. Így lesznek készek az új dolgok és a nyelv befogadására.

A játék

A játékhoz szükséges feltételek - a hely, idő, derűs légkör - mellett a nyelv elsajátításához nagyon fontos az eszköz, melynek megnevezése során a fogalom tárgyhoz, a játék-tevékenységek pedig cselekvéshez kötődnek. Játék közben adódnak a legkülönbözőbb szituációk, előkerülnek képek, tárgyak, melyek segítségével kisebb csoportokban vagy egyénileg, a tanulás kényszere nélkül gyakoroljuk a nyelvet. A szerepjátékok kimeríthetetlen forrásai a nyelvgyakorlásnak /családtagok, öltözködés-ruhadarabok, orvogyógyítás, stb./

Rengeteg lehetőség rejlik a bábjátékban, melynek során a gátlásos gyermek elveszíti félelemérzetét, hiszen nem ő, hanem a báb beszél, a báb kérdez, tanácsot, segítséget kér. Didaktikus játékokkal bővítjük, gazdagítjuk szókincsünket /pl. Papagáj játék, Szóverseny, Echo-játék stb./

A nyelvelsajátítás az óvodában tulajdonképpen játékba integrált tanulás. Az óvónő által tervezett tevékenységek is játékidőben zajlanak, a gyermekek játékához kapcsolódnak. A közös tevékenységben a csoport tagjai önként vehetnek részt, annak befejezése után igényük szerint visszatérhetnek játékukba, vagy újat kezdhetnek. Akik nem kívánnak részt venni a kezdeményezésben, folytathatják eredeti játékukat. Játék közben a csoportszobában és a szabadban egyaránt gyakoroljuk a verseket, dalokat, mozgásos játékokat, rajzolunk, mintázunk, kézimunkázunk, a környezetben szerzett élményeinket gazdagítjuk. A cselekvéshez, tárgyhoz kapcsolt mondanivalót állandóan ismétljük. A játékszükséglet zavartalan kielégítése által a gyermek kiegyensúlyozott és nyitott lesz az új dolgok, így a nyelv befogadására is. A gyermek szabad játék során fedezi fel, ismeri fel környezetét, önmaga lehetőségeit, korlátait, miközben kielégíti kíváncsiságát, felfedezővágyát.

A játék feltételeinek megteremtésén túl az óvodapedagógus a gyermeki igényekre tekintettel közös, együttes játékhelyzeteket is kezdeményezhet, mely hozzájárul a nyelvi készségi célok és feladatok eredményes megvalósításához. Az ilyen módon, a gyermekekkel közösen szervezett funkciós játékok, báb- dramatikus- mozgásos- és szabályhoz kötött játékok hozzájárulnak a szókincs bővítéshez, a helyes artikuláció elsajátításához, gyakorolják a válaszadó szerepét, erősödik kétnyelvű identitástudatuk.

Tanulás

A speciális nyitott tanulási formák - Stationenarbeit, Projektarbeit, Werkstattarbeit - több szabadságot kínál a gyermekeknek az anyag és partnerválasztásban, a gyermek saját, egyéni tempóban működhet. Olyan képességeket fejleszt, mint az önállóság, kitartás, szervezőkészség. Felismeri szükségleteit, lehetőségeit, a gyermek saját tapasztalataira építve új ismereteket szerez. A szabad választás sikerélményhez juttatja a gyermeket, így motiváltsága folyamatosan fennmarad, figyelmét képes összpontosítani. E tanulási formák megteremtik annak a lehetőségét, hogy a gyermek képes legyen önmagát kontrollálni különböző szimbólumok, képek segítségével. Így személyes, kognitív és szociális kompetenciái fejlődnek, alakul az önismerete és az önfejlesztés igénye. Így alapozhatjuk meg azt, hogy a későbbiekben egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésük alakításában.

A gyermek játszik, a játékon keresztül tanul. A játékban természetes módon, egészségesen fejlődik. Az óvodás korú gyermeknek a német nyelvet játékosan, sok örömmel, sikerélménnyel kell elsajátítania, csak így fogadja el és gyakorolja eredményesen. A nyelvtanulás folyamatos, utánzáson alapul. Az egész nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, spontán é az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon, a kifejezések állandó ismétlésével valósul meg.

Nagyon fontos a közvetlen beszédminta. az előadás, bemutatás és azt hogyan tudják a gyermekek alkalmazni. Kezdetben az óvónő a modell, később a nagyobb, ügyesebb gyermek is betöltheti ezt a szerepet, főleg vegyes csoportokban. Rosa Mammel: Empfehlungen zur Förderung der deutschen Sprache c. munkájában igen jó módszertani javaslatokat ad a szókincs tanításához, a kiejtés és a mondatban beszélés megtanításához. Különös figyelmet fordít arra, hogy a játékoság mennyire fontos, jobban érvényesüljön, mint a tanulás látszata. A napi munkánk során szinte nélkülözhetetlen az óvodai nyelvtanításhoz Mónika Jäger-Manz: Ich sag dir was! c. segédkönyve. A tanulás feltételei és lehetséges formái megegyeznek az Alapprogramban foglaltakkal.

Verselés, mesélés

Az évszaknak, aktualitásnak megfelelő anyag legnagyobb részét Rosa Mammel: Deutsch Im Kindergarten Rahmenplan II-ből gyűjtjük, a többit a Magyarországon megjelenő vagy Németországból származó verseskönyvekből, irodalmi művekből és a népi kultú-

rából /a környékbeli nemzetiségek-pl. hajósi, hartai, szájról-szájra hagyományozott mondókák, rigmusok/.

A rövid terjedelmű, könnyen kiejthető, jó ritmusú, játékos mozdulatokkal kísérhető mondókák, versek után fokozatosan vezetjük be a hosszabbakat és nehezebbeket, majd tekintettel arra, hogy a gyermekek nyelvismerete nem elegendő- a mesét.

Olyan meséket választunk, amelyekben eszközzel, mimikával, testbeszéddel, gesztikulálással a szavakat és cselekedeteket az óvónő a gyermekek számára érthetővé tudja tenni.

A magyarul jól ismert mesék is alkalmasak a kétnyelvű kommunikáció fejlesztésére. Nyelviileg egyszerű, általuk is felfogható anyagot választunk, melyben ismétlődések, ismerős helyzetek visszatérése az öröm forrása, fokozza a gyermek biztonságérzetét. /pl. Répa/

A versek tanítása a fokozatosság és ismétlés elve alapján történik. A tartalom rövid megfogalmazása, a kulcsszavak, majd mind több szó jelentésének tisztázása. Ha lehet, mozgással kísérjük és adunk hozzá képet, társas- ill. kártyajátékot.

Mesekönyvből a mese rövid kivonatát elkészítve mondunk mesét, mindig a gyermek nyelvi szintjén.

A bemutatás lassan, tisztán, érthetően történik. Meg kell győződni arról, hogy a gyermek tisztán ejti-e a szót, kifejezést, ha nem, ki kell javítani. A javítás szabályai meg- egyeznek a magyarral: legyünk tapintatosak, ne direkt kiigazításként, hanem a szó meg- ismétlésével egy másik összefüggésben, de legalább kicsit megmászva, mint ahogy azt a gyermek használta. Különös figyelmet kell fordítanunk a magánhangzók nyújtására és rövidítésére, a kettőshangokra, az umlautra, amelyek sok esetben nehézséget okoznak a gyermekeknek /játékos gyakorlatok/.

A gyermekek gazdag fantáziára támaszkodva olyan légkört, önérvényesítő segítő felté- teleket teremtünk, melyek alkalmat teremtenek önálló mesék kitalálására. Bátorítjuk őket a mesék cselekményének mozgással, mimetikus játékkal való kifejezésére. Megte- remtjük az irodalmi élmények képi megjelenítésének feltételeit, mely lehetőséget ad az élmények felelevenítésére és az ismétlésre.

Ének, zene, énekes játék

A dalanyag kiválasztásánál irányadó a Rahmenplan III. für deutsch-ungarische Kindergarten. Ezen kívül a német népi mese és zenei művekből válogatunk, vagy az otthonról hozott környékbeli dialektikus dalaiból, mondókáiból. Ügyelnünk kell arra, hogy a magyar népzene és gyermekdalaink által megszokott dallami sajátosságok ne nehezítsék meg a német nép zenéjének befogadását.

A Kodály elvek alkalmazása mellett, a magyar pentaton hangzásvilág ismeretében óvatosan választjuk ki a német dalokat úgy, hogy azok dallamát és pontos ritmikáját megőrizzük.

Nagyobb hangterjedelmű, zeneileg nehezen intonálható német dalokat csak zenehallgatásra szánunk mindaddig, míg a gyermekek is képesek lesznek azok hibátlan megszólaltatására.

Kezdetben főleg ölbeli dalos játékokat játszunk. A nyelv természetes ritmikáját követő, hanglejtéssel előadható szövegeket választunk, amelyekben a szavak ritmusa, hangzása, a bennük rejlő zeneiség megragadja a gyermekeket, akkor is élvezetet nyújt számukra, ha értelmét nem ismerik.

Amikor már tudják, hogy miről szól, választhatjuk azokat a dalos játékokat, amelyekben a gyermekeknek vállalnia kell a kérdező és válaszadó szerepét.

Ezek gyakorlása kiválóan alkalmas a nyelvi kommunikáció fejlesztésére.

A dalok tanítása- a vershez hasonlóan- a fokozatosság és ismétlés elve alapján történik. Kodály hallás utáni daltanítás –módszerét itt is alkalmazhatjuk /első sor bemutatása, a gyermekekkel együtt megismétlése; a megismételt első sor után bemutatjuk a második sort. stb./ Ha már többször bemutattuk, gyakoroltuk, kérhetünk önként jelentkezőt, aki eléneklí a frissen tanult dalt.

Szükség szerint segítünk; és nem feledkezünk meg a dicséretről, buzdításról. A hibajavítás a verstanításnál alkalmazott szabályokat alkalmazva történik. Magnóról vagy lemezről csak akkor mutatjuk be az adott dalt, ha már jól ismerik. Természetesen hallgatunk CD-t bármikor, ha célunk az élményszerzés /pl. évszak/ vagy a német nép zenéjének megszerettetése.

A felhasznált zenei anyagot igényesen, a csoport életkorának és képességszintjének megfelelően válogatjuk.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztéséhez igen nagymértékben járulnak hozzá a mondókák, gyermekdalok és zenei készségfejlesztő játékok.

Rajzolás, mintázás, kézi munka

Az egész nap folyamán teret lehetőséget biztosítunk a tevékenykedésre.

Kezdetben a használt eszközöket, cselekvésformákat nevezzük meg németül. Később lerajzolhatjuk, amiről németül énekelünk, meséltünk, vagy amit csináltunk. Így meggyőződhetünk a szövegértés szintjéről egy gyermek esetén is. A kész rajzokat is felhasználjuk nyelvgyakorlásra /pl. ház, virágos rét, a szobában lévő tárgyak, stb./. A német nép formavilágát és színvilágát megismertetjük a gyermekekkel, nagy jelentőséget bír a húsvét, a tojásfestés. A munka közben elhangzó kéréseket, utasításokat folyamatosan hallják, reagálnak rá, később ezeket-más szituációkban is- maguk használják.

A vizuális tevékenység az önkifejezés a kommunikáció egyik formája, a nyelvelsajátítás nélkülözhetetlen eszköze. Az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága, hogy az élmények, tapasztalatok feldolgozására a játék- és vizuális tevékenységekben jobban, míg a verbális kommunikációban kevésbé képes. A vizuális tevékenység a nemzetiségi hagyományok, szokások ápolásához, az ünnepek színesebb tételéhez is hozzájárul.

Mozgás

A feladatok és a mozgásformák megegyeznek a magyar programéval. A hét minden napján teremben és szabadban lehetőséget biztosítunk a mozgásra spontán vagy szervezett formában.

A szervezett foglalkozásokon a vezényszavakat, a mozgásformákat és játékszabályokat fokozatosan ismertetjük meg németül. A kifejezések állandó ismétlésével egyfajta folyamatosságot biztosítunk, fenntartjuk a kétnyelvűséget a játékos mozgások és torna során is.

Mozgásos játékokkal- pl. labdadobással- színt, állatot ,számot ruhadarabot stb. gyakorolhatunk.

A Nemzeti Tankönyvkiadó által megjelentetett – Dr. Farkasné: 101 Spiele c. – játékgyűjtemény sok-sok nyelvgyakorlást elsegítő mozgásos játékot tartalmaz, melyeket szívesen alkalmazunk.

Hangsúlyozzuk a szabad levegőn történő rendszeres testmozgást, mely hozzájárul a nyelvelsajátítási folyamat természetesebb, változatosabb, sokoldalúbb megvalósításához. Kedvezően befolyásolja a szervezet növekedését, teherbíró képességét, valamint a kétnyelvűség miatt fellépő pszichikai terhelést. A mozgásos játékok hatékonyan segítik a szókincsfejlesztést, a válaszadó szerepének gyakorlását, a hagyományápolást és a kétnyelvű identitástudat kialakulását.

A külső világ tevékeny megismerése

A magyar programnak megfelelően, azzal párhuzamosan folyik. E tevékenység során a kétnyelvű kommunikáció csak kisebb csoportokban valósítható meg. A tárgyak, jelenségek megnevezésén kívül kérdésekkel ösztönözzük beszédre a gyermekeket.

A már említett 101 Spiele c. gyűjteményből hasznosan alkalmazhatjuk az: ismerkedő játékok, a Család, A testünk, a Színek, a Gyümölcsök és más finomságok / mellette az évszakok/, az Állatok, a Közlekedés, Egy kis matematika, a Foglalkozások és a tarkabarka címszó alatt található didaktikus játékokat nagy választékban. Felhasználjuk a Rahmenplant és az óvónők birtokában lévő egyéni gyűjteményeket /egyéni gyűjtemény alatt a bajai főiskolán, Németországban és a magyarországi továbbképzéseken tanult, nyelvgyakorlást elősegítő didaktikus játékokat értjük/.

A környezeti nevelés szoros kapcsolatban áll a nyelvi neveléssel. A gyermek aktivitása során tapasztalatokat szerez, felfedezi, kutatja szűkebb és tágabb környezetét, találkozik a tárgyak, jelenségek német nyelvű megfelelőivel, mely hatással van a szókincs elsajátítására. A környezet felfedezése által pozitív érzelmi viszonya alakul az emberi környezet, a kulturális értékek védelmére, a helyi szokások és a hagyományok ápolására.

Munka

A munka jellegű játékos tevékenységek megnevezése /pl. Mit csinálunk? Kérdésre válaszolnak/. A megbízatások teljesítésével a szöveg-értés egyéneknél is lemérhető. A játékok és egyéb eszközök elrakásával, rendrakással, az önkiszolgálással, a naposi munkával és egyéb feladatokkal kapcsolatos kifejezéseket elsajátítják, utasításokat teljesítik. Értékelés során a különböző jelzők használatát tanulják meg a gyermekek /ügyes, szorgalmas stb./.

A feladatok megegyeznek az óvodai nevelés Alapprogramjával.

Időkeret

Korcsopontonként megegyezik a magyar szervezett tanulás időkereteivel. A gyermekek egészséges személyiségfejlődése és beszédfejlődése érdekében mindig szem előtt kell tartanunk, hogy magyar anyanyelvi környezetben élő, magyar gyermekekről van szó még akkor is, ha származásukat tekintve a német kisebbséghez tartoznak.

A német nyelvű új ismeretek elsajátítására naponta kb. 5-10 percet fordítunk, spontán vagy szervezett keretek között. Az óvodai élet kezdetén ettől kevesebb, később törekedve a német és magyar nyelv kiegyensúlyozott jelenlétére.

A helyes arányt a magyar anyanyelven és a német kisebbség nyelvén folyó foglalkozások között meg kell találnunk. Ha a gyermekeknek sikerélményeik vannak, szívesen gyakorolják a nyelvet, nem teher nekik a kétnyelvű kommunikáció hosszabb időn keresztül sem.

A gyakorlásra szánt idő meghatározatlan, minden lehetőséget kihasználunk a folyamatos ismétlésre.

Hagyományápolás

Feladatunknak érezzük, hogy gyermekeinket a hagyományok tiszteletére neveljük, a német nép kultúrájának ápolását és a népi hagyományőrzést.

Népviselési ruhát készítettünk a gyermekeknek. Óvodánk rendezvényein mutatják be társaiknak és szüleiknek a játékos német néptáncokat.

Csoportszobánkban helyet kapnak a hagyományokat, népszokásokat őrző képek, tárgyi emlékek. A modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra és a mai gyermek is megtalálja benne a szépséget, örömet és a követendőt.

Az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek. Az óvónők ismerik a német gyermekfolklórt. Tudják a népszokások eredetét, azok hiedelemvilágát, jelképeit. Ismerik a népi játékokat, népmeséket, népdalokat, mondókákat.

Lakóhelyük környékének hagyományaiból merítenek, gyűjtenek.

A néphagyományok tartalma az egyes tevékenységformákban

- Vers, mese, dramatikus játék: mondókák, rigmusok, időjósítás, csúfolók, közmondások, népmesék.
- Ének, énekes játékok, zenehallgatás: mondókák énekes gyermekjátékok, népdalok hangszeres népzene.
- Rajz, mintázás, kézi munka: tárgykészítő népi játékok, gyöngyfűzés, sodrások, fonások, szövések.
- Mozgásos játékok: ügyességi népi játékok, versenyek.
- A környezet tevékeny megszerettetése: találós kérdések, népi jóslások, népszokások, jeles napok és matematikai tapasztalatok szerzése.

A jeles napok megünneplése csoportunkban megegyezik a Pedagógiai Programban említettekkel. A Márton-napi lampionos felvonulást minden csoportban megrendezzük november 11-én a német nép szokásai, hagyományai szerint.

Évente megrendezésre kerül a nemzetiségi nap illetve kirándulás partneróvodákba.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A családok segítségét igénybe véve az óvodai nevelési folyamat eredményeként.

- A gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a német kultúra és nyelv iránt.
- Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően rendelkezzenek olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudják német nyelven közvetíteni.
- Kommunikációs helyzetekben tudjanak kommunikálni.
- Ismerjenek Németország kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (néhányat tájnyelven is).
- Ismerkedjenek meg a hajósi vagy hartai (esetleg a családból hozott más nyelvjárású) kisebbségi szokásokkal, hagyományokkal és tárgyi kultúra értékeivel, tanulják meg azok tiszteletét, megbecsülését.

XI.2. Magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés

Óvodánk felvállalja a Nemzetiségi Óvodai Nevelés Irányelvében meghatározottak alapján a roma/cigány kulturális nevelést magyar nyelven.

Célunk: a 2,5-7 éves korú gyermekek sajátos roma kultúrájából induló (család életviteléből adódó különbözőségekre tekintettel) integrált nevelés, differenciált módszerekkel. A nemzetiségi identitástudat kialakítására törekszünk a roma és nem roma gyermekek együtt nevelésével. Ápoljuk és fejlesztjük a kisebbségi kultúrához, életmódhoz kötődő hagyományokat és szokásokat, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. E cél eléréséhez nyújt segítséget óvodánk egyik **” Jó gyakorlata „** is.

Óvodánk tevékenységi formáiban hangsúlyozottan szerepelnek roma játékok, versek, mesék, dalok. A vizuális nevelésben a sajátos szín-és forma világ kap helyet. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között pedig szerepel a cigány tánckultúra megismertetése.

Alapelveink

- a család, az emberi, a gyermeki jogok tiszteletben tartása
- tolerancia, empátia
- az életkori sajátosságok figyelembe vétele
- az egyéni eltérésekre való figyelés
- a pedagógiai hatások összehangolása
- önzonosságuk megőrzése, ápolása, erősítése, átörökítése

Óvónői feladatok

- a cigány kultúra és az ebben mélyen gyökerező sajátos nevelési stílusaik, szokásaik megismerése a család és az óvoda eltérő értékrendjéből adódó konfliktusok megelőzése érdekében
- óvó-védő funkció, együttműködés a családokkal
- korai prevenció megvalósítása az egészséges életmód, az értelmi, az érzelmi nevelés, a szocializáció és a közösségi nevelés területén a hátrányok leküzdése érdekében
- esélyegyenlőség biztosítása a gyermekek számára
- multikulturális értékközvetítés a vers, a mese, ének, zene, rajzolás, mintázás, kézi munka segítségével
- a roma hagyományok, ünnepek, kultúra, szokások megismerése, ápolása
- az egészséges életmód szokásainak megalapozása
- az érzelmi élet gazdagítása
- az értelmi képességek fejlesztése, alapvető tapasztalatok elsajátítása
- munka jellegű tevékenységek fejlesztése a rendszeresség, az igényesség és a fokozatosság megalapozása
- fejlődésbeli lemaradás felismerése esetén az okok feltárása, egyéni fejlesztő program készítése, szükség esetén szakemberek bevonása
- feltétel nélküli szeretet, kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolatok kialakulásának segítése

Az óvodai élet, tevékenységi formái: a játék, a munka, a tanulás, a mozgás, verselés-mesélés, ének, zene énekes játék, néptánc, rajzolás, mintázás, kézi munka, a külső világ tevékeny megismerése megegyezik a pedagógiai programunkban megfogalmazottakkal, mivel integráltan foglalkozunk az óvodánkba járó roma gyerekekkel. A kisebbségi nevelésünkben ügyelünk a kulturális értékeik átörökítésére

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekben pozitív érzelmi viszony alakul ki a roma kultúra iránt.
- Ismernek roma kultúrából meséket, verseket, dalokat, mondókákat.
- Megismernek helyi szokásokat és hagyományokat.
- Megismerkednek a roma táncműveléssel, szívesen hallgatnak roma zenét.
- Elfogadják saját egyéniségüket, személyiségüket.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, magatartásformákat.
- Képesek együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermek társaikkal.

XII. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi- és az óvodai nevelés eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor fejelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

A **testi fejlettség** tekintetében fontos, hogy az iskolába készülő gyermek teste arányosan fejlett, teherbíró legyen. Mozgása ebben a korban már kellően összerendezett, koordinált, akár csak kezének finommozgásai. Testalkata az első nagy alakváltozás következtében arányossá vált, megkezdődik a fogváltás. Az iskolába készülő gyermek már befolyásolni, szándékosan irányítani képes mozgását, illetve testi szükségleteit, harmonikus, finom mozgásra képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődő, képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél megjelenik

- A tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett kialakul a fogalmi gondolkodás is.

Az egészségesen fejlődő gyermek tisztán beszél, érthetően és folyamatosan kommunikál, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni: minden szófajt használ, különböző mondat-szerkezeteket, mondatfajtákat alkot: tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Az iskolába készülő gyermek elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei nevét és foglalkozását. Felismeri a napszakokat, évszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait: felismeri az időjárás és az öltözködés közti összefüggéseket. Ismeri szűkebb környezetét, az ott élő növényeket, állatokat. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek: elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermek **szociálisan** is éretté válik az iskolára. Készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz alkalmazkodik, késlelteti szükségletei kielégítését
- kialakul feladattudata, s ez a feladatmegértésében, feladattartásában, a feladatok szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg
- kitartó, munkatempója, önállósága, önfegyelme biztosítja e tevékenységet

Az **három éves kortól** kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul a gyermeki személyiség harmonikus, testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A **sajátos nevelési igényű** gyermekek esetében speciális szakemberek segítségével végzett, folyamatos pedagógiai munka mellett érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A **kiemelt figyelmet igénylő** szorult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekeknek.

XIII. Az óvoda kapcsolatai

Család - Óvoda

A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. A szülőkkel történő együttműködés már az óvodába lépés előtt megkezdődik.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Figyelembe kell vennünk a családok sajátosságait, fontos a nevelési szokásaik megismerése, ami a szoros együttműködés elengedhetetlen feltétele. Elsődleges feladatunk a személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel. Alapvető feltétel a kölcsönös tisztelet és bizalom.

A családban végbement életmódváltozások miatt az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások és a családi nevelésben felmerülő hiányok kompenzálása. A családi közeg átformálódása paradigmaváltást követel a gyermeknevelésben. Egyre nagyobb hang-

súlyt kap az óvodai nevelés, természetesen az óvoda nem veheti át a család szerepét, de nagyban segítheti a hiányok pótlásában. A megváltozott társadalmi hatások következtében egyre több a különböző élethelyzetekkel küzdő család, illetve az átlagostól eltérő gyermek az óvodai csoportban. Nevelésük, tanulásuk segítése akkor lehetséges, ha a pedagógusok jól ismerik a gyermeket, a családjukat.

Nevelési célunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése, igényeinek kielégítése, hogy óvodáskor végére alkalmas gyermekeket bízunk a szülőkre.

Fontosnak tartjuk a családok bevonását az óvodai életbe. Ezt szolgálja egyik „**Jó gyakorlatunk**”, mely játszóházak szervezésével hozza közelebb egymáshoz a szülőt, a gyermeket és az óvónőt. A szoros együttműködés erősíti a gyermek fejlődési potenciáját. A megfelelő együttműködés a pedagógus számára siker.

A családok bevonásának eredményei lehetnek többek között:

- bővíthet a szülők pedagógiai tájékozottsága
- a partneri viszony segíthet abban, hogy jobban megismerhessük a gyermeket
- nőhet a szülő felelőssége gyermeke nevelése terén
- mintát kaphatnak a családi neveléshez
- a nagyszülők bevonásával mélyebben előtérbe kerülhet a hagyományápolás
- nőhet a szülők felelőssége

Az óvoda családsegítő funkciója nagy szerepet tölthet be a családok érzelmi, szociális, egészségügyi támogatásával. Feladatunk, hogy óvó- védő- segítő kezet nyújtsunk a gyermekeknek, a családoknak. Célunk, hogy olyan emberi kapcsolatrendszert hozzunk létre, amelyből merít gyermek, család és az óvodai nevelőtestület egyaránt. Közös játszóházakkal segítjük a szülő gyermek kapcsolat erősödését.

Nyitott intézmény vagyunk, a szülők igényeinek megfelelően lehetőséget biztosítunk arra, bármikor betekintést nyerjenek a gyermekek óvodai életébe. Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direkter módszereit is, mint előadások szervezése, vitaindító beszélgetések kezdeményezése, cikkek ajánlása, faliújságra való közzététele. A szoros együttműködés a kölcsönös támogatás elengedhetetlen feltétele a jó nevelőmunkának.

Az óvoda- család kapcsolatának alapelvei:

- a közös nevelés érdekében a bizalomra épülő kapcsolattartás a szülőkkel, az őszinte óvodai légkör, mely megteremti az oldott kapcsolatteremtés lehetőségét.
- a hagyományos kapcsolattartási formák felajánlása mellett az új szülői igényekhez igazodó lehetőségek keresésére való törekvés (internet használat beépülése a minden napokba).
- Az egyenrangú partner kapcsolat kiépítése a közös célkitűzések előtérbe helyezésével.
- A családok különbözőségének tiszteletben tartása, elfogadása, tudomásul vétele.
- Az óvoda részéről a nyitott segítőkészség, a tapintatosság figyelembe vételével.

- Az óvodai nevelési program hiteles éltetése a szülők felé, mely felkészültséggel építi be az együttműködés rendszerébe.
- Az egyenletes kapcsolattartás, mely gondoskodik a folyamatos információcseréről, a közös programokról.
- A pedagógus etika, amely tiszteletben tartja a gyermek, a szülők személyiségjogait.
- A szülői elégedettség folyamatos mérése- az eredmények kiszélesítése- mélyítése a különféle óvodai, városi programok megrendezése után.

A családdal való kommunikáció alapelvei:

- A beiratkozást követően a családdal kapcsolatos elvárásokat megbeszéljük.
- Tisztázzuk a szülőkkel milyen sikereket várnak el az óvodától a neveléssel kapcsolatban.
- Alkalmat adunk a családnak, hogy megosszák velünk céljaikat, örömeiket, gondjaikat.
- Lehetőséget adunk egyéni beszélgetésekre, amit bizalmasan kezelünk.
- Kommunikációnk mindig segítőszándékkal vezérelt, mondanivalónk a szülők számára mindig érthető világos legyen.

A családdal való kommunikáció módszerei:

- **Informális kommunikáció:** Spontán előre nem tervezett megbeszélés, informálódás. Reggel, de főleg a délutáni szabad játék idejében rövid megbeszélések, amik nem halaszthatók.
- **Értesítések:**
Faliújság: Szülőknek szóló üzenet, időpontok, fotók, éttrend, programok, gyűjtések
Hírlevél: Rendszeresen megjelenő családoknak, gyermekeknek szóló, óvodapedagógusok által készített újság.
- **Formális kommunikáció:**
Beiratkozás- anamnézis felvétele, tájékoztatás, egyéni beszélgetések
Családlátogatás- egyéni beszélgetések a gyermek fejlődéséről, óvodai életéről, tanácsadás, családi beszélgetések
Nyíltnap- közös megbeszélések a látottakról, egyéni beszélgetések
Szülői értekezlet- előadás, értekezlet, helyzet megbeszélések, közös eszmecsere, tanácsadás
Fogadóóra- egyéni problémák közös megbeszélése, tanácsadás
SZMK értekezlet- megbeszélések, szemléletformálás, értekezlet
Szülők délutánja- közös munkatevékenységek, játszóházak, beszélgetések
Családi sportrendezvények- közös játékos sportvetélkedők, gyermeknap, kötetlen beszélgetések
Nyilvános rendezvények- ünnepélyek, kirándulások, városi szintű vetélkedők, beszélgetések
Tagóvodák honlapja, közösségi oldal- óvodai események tevékenységek fotóinak közzé tétele.

A nevelési év során többféle lehetőséget kínálunk a személyes találkozásokra, az óvodai tevékenységek megismerésére, az együttműködés erősítésére.

Befogadás: A befogadás célja a gyermekek beilleszkedésének segítése.

A befogadás igazodik a szülő munkába állásának kezdetéhez. A szülő, nagyszülő jelenléte mindaddig lehetséges a csoportban, amíg a gyermek szívesen marad az óvodában. Így nem köthető sem időponthoz, sem időtartamhoz. A későbbi közösségi életet is meghatározhatja a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes légkör.

Befogadás formái

- nevelési év megkezdése előtti ismerkedő szülői értekezlet és családlátogatás
- szülő igényeihez igazított (lehetőleg anyás) fokozatos és folyamatos beszoktatás
- A bölcsődébe járó gyermekek előzetes megismerése az intézményben, szülői értekezleten való ismerkedés a leendő szülővel.
- Törekszünk a fokozatosságra és folyamatosságra.

A beiratkozáskor tájékoztatjuk a szülőket a befogadás folyamatáról és kérjük őket, hogy éljenek a lehetőséggel.

Családlátogatás

Az óvodapedagógus tájékozódik a család nevelési elveiről, szokásairól, megismeri a gyermeket közvetlen környezetében, elkészíti az anamnézist.

Szükség szerint bevonja a gyermekvédelmi felelőst is.

A családlátogatást a szülő elutasíthatja, melyet az óvodapedagógus tiszteletben tart.

Szülői értekezlet

Óvodai és csoportszintű szülői értekezletet szervezünk évente 3 alkalommal, melyről jelenléti ívet és jegyzőkönyvet készítünk. Az óvodát érintő fontosabb témákról, feladatokról, programokról az intézmény/ tagóvodavezető tart tájékoztatást. A csoportot érintő kérdéseket, nevelési elveket az óvodapedagógusok ismertetik a szülővel, akiknek a véleményét és javaslatát figyelembe veszik. A szülők érdekvédelmi képviselőjét a nevelési év első szülői értekezletén választják meg, akik ellátják a koordinációt a szülők és a nevelőtestület között. Élhetnek egyetértési és véleményezési jogukkal, illetve a szülők részéről adódó kezdeményezéseket továbbítják.

Szülők klubja

A szülők többségét érintő témák kötetlen jellegű megvitatása, esetmegbeszélések igény szerint szakemberek bevonásával.

Fogadóóra

Egyeztetett időpontban a család igénye szerint információk cseréje, a gyermek egyéni fejlődéséről a dokumentációk alapján. Eseti megbeszélések a felmerülő problémák kezelésére.

Nyílt napok

Betekintést biztosítunk az óvoda mindennapjaiba.

Megfigyelhetik pedagógiai programunk megvalósításáról, folyamatáról és a gyermek csoportban elfoglalt helyéről. A szülő- óvónő partnerkapcsolat mélyítése.

Fenntartó – Óvoda

Cél az óvoda szakszerű, jogszerű, a lehetőségeknek és realitásoknak megfelelő gazdaságos működtetése, amely csak a fenntartóval való folyamatos együttműködéssel valósulhat meg.

A jelenlegi nehéz pénzügyi helyzet ellenére a Képviselő Testülettel együtt felvállalják intézményünk hatékony és eredményes működtetését, melynek formái

- kölcsönös tájékoztatás
- óvodavezető beszámolója
- ünnepek, rendezvények

szükség szerinti részvétel a képviselő-testületi, üléseken

Bölcsőde - Óvoda

Építünk a nevelés-gondozás területén elért jó eredményeikre.

Igény esetén biztosítjuk a gyermekek fejlődésének nyomon követésének lehetőségét.

Egymás munkájába való kölcsönös betekintés segítené az intézményekben folyó munkával kapcsolatos reális véleményalkotást.

Iskola - Óvoda

Gyermekeink a város minden iskolájába iratkoznak. Az eddigi együttműködés is arra irányul, hogy az óvoda-iskola átmenetet megkönnyítse. A kölcsönös látogatások, bemutatók, ünnepek, rendezvények a szülők, a gyerekek, az óvónők és a tanítók közötti jó kapcsolatot eredményezi.

Pedagógiai szakszolgálatok - Óvoda

A gyermekek fejlesztésében, iskolai alkalmasságának elbírálásában az együttműködés a már kialakult formában folytatódik.

Gyermekvédelem – GYÁM- hatóság – Óvoda

Minden pedagógus kötelessége a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. (KT. 19 § (7) d) a Gyermekjóléti Szolgálattal a gyermekvédelmi felelősök tartanak kapcsolatot, melynek segítő szervezetei

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Családsegítő Szolgálat
- Gyámhatóság

Egészségügyi szervek – Óvoda

A szűréseket a védőnői szolgálat végzik.

Formái

- alkalmankénti esetmegbeszélések

- tájékoztató előadások szervezése szülőknek
- tanköteles korú gyermekek részére iskola alkalmassági vizsgálat
- fogászati prevenció
- munka alkalmassági vizsgálatok (foglalkozás egészségügyi orvos)

Szakmai szervezetek – Óvoda

- Segítséget nyújtanak pedagógiai munkánkban, gyakorlati és elméleti kérdésekben egyaránt.
- Figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, kiadványaikat.
- Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket.

Környezetvédelmi Egyesület
Zöld Óvodák Egyesülete
Zöld Óvodákkal való kapcsolattartás
Zöld Szív Ifjúsági és Természetvédelmi Intézet
Madarász ovikkal való kapcsolattartás
Mentori tevékenységek
Bázisóvodai, szakmai bemutatók
Szakmai munkaközösségek
Szaktanácsadói szolgálat igénybe vétele
Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottság

Nemzetiségi Kisebbségi Önkormányzat

- Fontos a napi kapcsolattartás, az információ csere, szociális háttérük megismerése a folyamatos segítségnyújtás érdekében.
- A nyelvi kultúra átörökítése érdekében rendszeres kapcsolattartás.
- Támogató nyilatkozat.
- Jelzőrendszer.
- Partneri kapcsolat.
- Egyéni segítségnyújtás.

Nemzetiségi képviselőkkel folyamatos kapcsolattartás.

Közművelődési intézmények – Óvoda

Művelődési Központ rendezvényei
Könyvtárlátogatások
Városi rendezvényeken való részvétel
Múzeum
Mozi látogatás
Színház
Mikka-makka
Helyi TV, Rádió, Újságok
Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola

Referencia-intézményi hálózat-Óvoda

- „Jó gyakorlat”-t vásárló óvoda
- „Jó gyakorlat”-t eladó óvoda
- Horizontális tanulásban részt vevő óvoda

XIV. Dokumentációs rendszerünk

Intézményvezető, tagóvodavezetők: éves pedagógiai, működési munkaterv, év végi összegző értékelés.

Az óvodapedagógusok dokumentációja

- a) csoportnapló
- b) fejlődési napló
- c) mulasztási napló

a) A csoportnapló formai és tartalmi követelményei

Csoportnaplónk a nevelőtestület által megalkotott formanyomtatvány, mely koherens a Pedagógiai Programunkkal és az SZMSZ-ben van le szabályozva.

A csoportnaplónak tartalmaznia kell:

- a csoporttal kapcsolatos statisztikai adatokat
- a gyermekek nevét, jelét, OM azonosítóját
- az óvoda OM azonosítóját
- vegyes csoportban életkori bontást
- a tanköteles korú gyermekek névsorát
- születésnapok nyilvántartását
- nevelési terveket életkorokra lebontva
- a gyermek fejlettségi mutatói alapján évente 2x-i négy területet (verbális képesség, mozgásfejlődés, értelmi képességek, szociális képességek) érintő értékelést.
- tartalmazza az óvoda szervezeti kereteit:- a P.P. szerint összeállított napirendet és heti rendet, szervezési feladatokat
- az óvoda működésével kapcsolatos adatokat /nyitva tartás, csoportösszevonás, speciális külön foglalkozások idejének megjelölése, pedagógusok és dajkák neve, beosztása/
- a szülőkkel való kapcsolattartás formáit /szülői értekezlet, fogadóóra, családlátogatás, egyéb alternatív kapcsolattartási formákat/
- vezetői ellenőrzéseket, látogatásokat és a P.P. beválás vizsgálatával kapcsolatos tapasztalatcseréket, ellenőrzéseket.

Az óvoda fő nevelési feladatainak tervezése a csoportnaplóban

Befogadási terv: szeptember 1-től folyamatos.

Visszaszoktatási terv: szeptember 1.-30-ig. a 2. és a 3. nevelési évben /szintfelmérés, fejlesztendő területek kiemelése/

A nevelés tervezésének, szervezésének és értékelésének ütemezése:

Nevelési terv: október 1. - május 31-ig terjedő időszakra.

Nevelési terv értékelése: I. félévben január 31-ig. II. félévben máj .31.-ig.

Nyári terv: június 01- aug. 31-ig egy terv, mely az egész óvodára vonatkozik.

A nevelési feladatok területei

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- játék
- munka jellegű tevékenységek.

Heti ütemterv:- cél, feladat, tartalom, differenciálási lehetőségek jelölése.

- vegyes életkorú csoportokban életkoronkénti tervezés
- játéklehetőségek tervezése
- nemzetiségi nevelés feladatainak tervezése
- a”Jó gyakorlatok” feladatainak jelölése
- projekttervek

Nemzetiségi feladatok éves tervezése, a Nemzetiségi óvodai nevelés alapelveinek figyelembevételével történik a kijelölt csoportokban.

Év végén az óvodapedagógusok **összegző értékelést** készítenek a meghatározott nevelési területek alapján. Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő év nevelési – fejlesztési terve.

b) Egyéni fejlődési napló

Gyermekek egyéni értékelése, fejlődésének nyomon követése

A gyermek fejlődésének nyomon követése és a gyermek fejlődését szolgáló intézkedések rögzítése az” Egyéni fejlődési naplóban” történik, mely megfelel a 22/2013.(III.22.) EMMI rendelet előírásainak.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,

- a szülő tájékoztatásról szóló feljegyzéseket.

Az egyéni fejlődési dokumentáció nem része a csoportnaplónak, szabályozása az SZMSZ-ben található. Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentumok, összegzése a csoportnaplóban jelenik meg (évi két alkalommal).

c) Felvételi és mulasztási napló

A gyermekek adatainak pontos regisztrálása.

A hiányzások pontos, naprakész nyilvántartása és igazolása.

Részletes szabályozás az SZMSZ-ben.

XV. Érvényességi rendelkezések

**A helyi nevelési program érvényességi ideje a nevelőtestület határozata alapján:
2013. szept. 01. - 2018. augusztus. 31.**

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- hálózatbővítés, leépítés
- szervezeti átalakítás
- ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol
- közoktatási törvény módosítása
- jogszabályváltozás
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvodavezetőjének benyújtott 50+1%-os nevelőtestületi támogatással kérheti a közalkalmazotti tanács elnöke
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

Pedagógiai Program

XV. Legitimáció

Véleményezte: Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje szakmai munkaközösségei. Jegyzőkönyv csatolva.

Elfogadta: Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje nevelőtestülete. Jegyzőkönyv csatolva.

Jóváhagyás

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Pedagógiai Programját a mai napon jóváhagytam.

Kalocsa, 2013.07.23.

Katus Györgyné
intézményvezető

Iráttári száma: 354/O/2013.

Bevezetés: 2010. szeptember 01.

Módosítás: 2004. szeptember 02. - 2009. augusztus 31.

Módosítás: 2009. szeptember 01. - 2010. augusztus 31.

Módosítás: 2010. szeptember 01. - 2015. augusztus 31.

Módosítás: 2013. szeptember 01. - 2018. augusztus 31.

XVI. A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása

A program egészét szükség szerint, de legalább két évenként felülvizsgáljuk és a szükséges változtatásokat végrehajtjuk.

A program részét vagy egészét 30 napon belül felülvizsgáljuk és indokolt esetben az előírt határidőig, de legkésőbb 90 napon belül módosítjuk, ha

- arra törvénymódosítás vagy egyéb jogszabály kötelez
- a fenntartó elrendeli,
- az intézmény nevelőtestületének egyharmada, illetve a szülői szervezet többsége írásban kéri.

XVII. A Pedagógiai Program nyilvánossága

- Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

- A pedagógiai program az alábbi helyeken hozzáférhető a szülők és a pedagógusok számára:

- a nevelőtestületi szobában tagóvodánként nyitvatartási időben
- az óvodavezetői irodában nyitvatartási időben

- A pedagógiai program szövegét minden érdeklődő számára nyilvánossá tesszük az óvoda honlapján.

- Módosítás esetén a változtatásra felhívjuk a figyelmet az óvoda honlapján, ezen felül szülői értekezleteken is értesítünk a változásról.

- Tájékoztatás kérhető az óvodavezetőnél az óvodatitkáron keresztül.